

nepriklausoma lietuva

Mr. J. Rucienius
19235 Beaverland Ave.
Detroit, Mich. 48219
U.S.A.

Lietuvos
nacionalinė
M. Mažvydo
biblioteka

Montrealis • 1972. III. 1 • Nr. 1286

7722 George Street, La Salle 690, Quebec, Canada • Tel. (514) 366-6220

Ir šviesa, ir tiesa...

Antanas. Aš neturiu laiko narplioti. Aš turiu veikti savo tautos labui.
Pasakotojas: Savo tautos? Koks beasmeniškumas. Sakyk, kai pralaimėjimo skausmas gniaužia tau gerkle, ar tu kenti dėl savo tautos, ar dėl savęs?

(Algirdas Landsbergis, "Penki stulpai turgaus aikštėje")

Susirenkame kas metai į šią salę. Jei kas paklaustų, kodėl, patrauktumėm pečiais: juk savaime suprantama, tai mūsų nepriklausomybės šventė, tai mūsų didysis minėjimas. Bent kartą metuose juk reikia pareikšti savo priklausomybę tautai, savo meilę laisvei ir tikėjimą ateitimi. Tą dieną norime iškilios nuotaikos, norime būti paguodžiami išeivių kelyje, norime vienas kitą pasveikinti, kad mūsų su savimi dar nenusinešė didmiesčių srovės...

Momentui sužėri praeities prisiminimai, grupės šiluma užlieja visus. Mes patriotai ir veiklame tautos labui. Nenorime narplioti ir klausti. Tebūna tą dieną viskas paprasta ir aišku...

O gal ir ne?

Gal šiandieną reiktų pažiūrėti į save be iliuzijų, gal reiktų pagalvoti, kas iš tikrųjų yra patriotizmas? Gal reiktų prisiminti, kiek kartų jau išdavėme vertybes, kuriomis — sakome — tikime ir dėl kurių — manome, — kad kovojame.

Ieškojau definicijos mūsų, išeivių, pasauliui.

Tie, kurie liko krašte, kovoja tyliai, sukandę dantis ir gerai žino, kas jie yra. Savo mažumos pasaulyje blaškomės, mylime ir neapkenčiame vienas kito, griuname, kritikuojuame, vėl statome iš naujo... Ir išliekame. Tik aukšta išlikimo kaina ir ne visuomet norime ją apmokėti.

George Orwell mylėjo savo tautą, angelus, nors jiems buvo ir negailestingas. Jo definicija tikrų ir mums. Ir mes primename gana senovišką, konservatyvią šeimą, kurioje iš tikrųjų nėra labai daug niekšų, bet kurioje nelabai garbingai dalykai slepiami — pašluojami po lova. Tokioje šeimoje yra turtingų giminių, kuriems lankstomasi, ir vargšų giminių, kurie nustumiami į šalį. Tai šeima, kurioje jaunes-

nieji dažniausiai neatsiekia savo tikslų ir kurioje autoritetą savinasi neatsakingi dėdės ir invalidės tetos. Bet tai yra šeima. Ji turi savo kalbą, bendrus prisiminimus, ir, artėjant priešui, ji išlaiko bendrą frontą.

Mūsų priešas turi daug veidų: dvasinį išsekimą, sustingimą praeityje, tolerancijos stoką, sumaterialėjimą ir dar daug kitų. Esame gabūs nežiūrėti šitam priešui į akis.

Daug mūsų žmonių Lietuvos įvaizdį nešiojasi kaip talismaną.

Mūsų patriotizmas juk nepaneigiamas. Dirbame daug ir su dideliu entuziasmu. Organizuojame vakarienes, piknikus, pa-

radus. Mūsų kalbose daug patoso ir daug egzaltuotų šūkių. Mėgstame apie save kalbėti, kaip apie tikrus lietuvius, kurių jokios svetimos įtakos negali paliesti ir jokie gudruoliai pamokyti, kaip savo tautai ir jos kultūrai tarnauti.

Tai, ką mes darome, negali būti kritikuojama, nes viskas daroma su geriausiais norais. Gerbiame tradicijas ir dažnai jas suabsoliutiname, pamiršdami, kad tauta tradicijas kuria diena dienon, ir pamiršdami, kad patriotizmas beveik nieko bendro neturi su konservatyvizmu, nes pačioje savo esmėje patriotizmas yra ištikimybė tautai, kuri nuolatos keičiasi ir vis dėlto išlieka ta pati.

Kalbame apie meilę savo tautiečiams ir pamirštame, kad labai lengva mylėti žmones abstrakčiai, bet labai sunku toleruoti kaimyną, kurio pasaulėžiūra iš esmės skiriasi nuo tavosios. Esame kuklūs žmonės,

KELIAMA 1 2 PSL.

DAIL. TELESFORO VALIAUS RAIŽINYS

Ir šviesa, ir tiesa ...

Atkelta iš 1 puslapio

bet žinome viską be jokios abejonės. Tas, kas yra prieš mus — yra tėvynės priešas, parsidavėlis ir su juo jokių kalbų turėti neapsimoka. Bijome to, kas yra nauja ir ko nesuprantame, ir bijodami išduodame ateitį.

Mūsų tarpe yra ir daug tokių, kuriems lietuviškumui yra kaip privatus klubas. Atsivežėme profesijas iš anapus Atlanto arba jas įsigijome šio krašto universitetuose. Vienas mėgiamiausių mūsų užsiėmimų yra kritikuoti, kaip kad sakome, "parapijinių salių minią" ir lietuviškosios bendruomenės veiklą apamai. Jei esame vyresni, turime savo "ratelius", ir "chebras" — jei jaunesni. Savimi pasitikime ir jaučiamės kultūringais žmonėmis.

Nors ir labai mylime lietuvių literatūrą, savo namuose, deja, teturime vos pora lietuviškų knygų. Mums labai rūpi lituanistinė mokykla ir esame nepatenkinti, kad programos pasenusios, atsilikusios nuo laiko dvasios, ir mokytojai senoviškų pažiūrų, tik vis, deja, neturime laiko šeštadieniais pora valandų toje mokykloje dėstyti.

Tačiau mes puikiai veiklame gerai įrengtuose rūsiuose, kuriuose vakaro pabaigoje, užtraukę lietuvišką dainą, pasidaro sentimentaliūs. O pradėję ką veikti, norime būti glostomais. Visi esame nusistatę prieš materializmą ir dažnai pašnekame apie dvasinę tuštumą, bet mums reikia žibančių žaislų, komplimentų ir amžinos jaunystės. Mums buvo daug duota — mokslas, padėtis, sugebėjimas šitą kraštą pažinti ir jame jaustis namie, neatsisakant savo tautybės. Tačiau mūsų visuomenės kritika, mūsų kalbos apie dvasinį primityvumą tėra tuščios, nes savo visuomenei nenorime duoti nieko, kas nesutaptų su mūsų pačių malonumais. Mes mylime savo tautos narius — tegu jie tik žino savo vietą gete...

Mūsų tarpe yra daug tokių, kurių mėgiamiausi vaidmenys yra liberalo, avantgardisto ir nesuprasto genijaus. Daug kalbame apie savo vietą visuomenėje, apie laisvą žodį, apie naujas formas, apie generacijų konfliktą ir apie tai, kaip mes sukurtume nuostabius dalykus, jeigu tik leistų sąlygos.

Save laikome intelektualais, eruditais ir savo visuomenės tabu laužytojais. Norime pakeisti mūsų išeiviškojo pasaulio veidą, bendruomeninei veiklai norime duoti naujas dimensijas, norime praplėsti horizontus. Ir viso to mums iš tikrųjų nepaprastai reikia. Tik, deja, visą laiką kalbame vienas kitam, paskaitas skaitome sau patiems ir diskutuojame viens su kitu. Ateina pati jauniausia išeivijos karta, bet mes su ja nebemokame susikalbėti...

Gal būt, per daug laiko praleidome puldami seniai mirusias politinio veikimo formas, kuriomis niekas nebetiki. Leidomės į polemikas, kurios buvo beprasmiškos, nes jose nebuvo dialogo — abi pusės tekalbėjo sau. Privalėjome kurti, vietoj kalbėję apie kūrybinį išsekimą. Esame liberalūs nuomonei, panašiai į mūsų šalį, esame kartais net per daug tolerantiški sau patiems, bet ne savo politiniam priešui...

Kalbame apie mūsų avantgardiškus kūrėjus ir dažnai nepastebime, kad tas jų avantgardiškumas jau buvo gerai žinomas prieš maždaug dvidešimtį ar trisdešimtį metų. Savo visuomenę labiausiai mylime tada, kada puolame jos nusistovėjusias formas, ir pamirštame, kad tie, kurie kovoja už naujas idėjas, negali nuolatos rūpintis tuo, ką apie juos galvoja kiti. Tar-

ILONA GRAŽYTĖ

pusavės mūsų polemikos atstūmė didžiąją mūsų studentijos dalį, kuriai tos polemikos primena milžiniškas audras arbatos puodelyje...

Mūsų tarpe yra ir tie, kuriems Lietuva tėra jų tėvų kraštas, legendų, tautosakos, ir lituanistinės mokyklos pamokų sintezė.

Mums daug pasakojo apie Lietuvą, apie jos gamtos grožį ir istorijos didingumą, lyriškumą, vaišingumą ir dar apie daug kitų dorybių. Gavome idealizuotos Lietuvos portretą, bet kai atėjome į universitetą, į pasaulį, kuriam Lietuva tebuvo mažas, ne daug kam įdomus kraštas Baltijos pakraš-

Ir žmonių gerybei...

SPAUSDINAME RAŠINI, KURĮ VASARIO ŠEŠIOLIKTOSIOS PROGA, PARAŠĖ HAMILTONO ŠIRVINTOS TUNTO SKAUTĖ KRISTINA PARĖŠTYTĖ

Dievui, tėvynei ir artimui... Šis šūkis duoda mums, jaunimui, didelį uždavinį, kuriame atlikti, ypač šių dienų sąlygose ir aplinkybėse reikia stipraus charakterio ir tvirto žmogaus.

Vasario 16 proga, pažvelkime pirmiausia į mūsų darbą ir pareigas tėvynei. Ar mes, jaunimas, pajėgsime išlaikyti lietuviybę, ar ne?

Mes čia gimėm, čia užaugom, čia einame mokslus ir čia gausime tarnybas. Šitas kraštas nėra mums išeivija, kaip senieji dažnai sako, bet mūsų namai. Mes pritaipome prie angliško gyvenimo, papročių, galvojimo ir kultūros. Tad visai nenuostabu, kad mums anglų kalba eina geriau, negu lietuvių, kad daug jaunimo apsiveda su kitataučiais, kad mūsų muzika, mados ir mintys dažnai erzina tėvus.

Senesniai žmogui šis vaizdas, gal būt, atrodo labai pesimistiškas, beviltiškas. Bet pažvelkime arčiau. Parėję iš mokyklos mes važiuojame į lietuviškas repeticijas, sueigas, susirinkimus. Mes dalyvaujame lietuviškuose koncertuose ir minėjimuose. Mus galima rasti mieste, demonstruojančius prieš lietuviams padarytas skriaudas. Kai sueinam į grupę, galima girdėti lietuvišką dainą, o kai tenka dalyvauti su kitataučiais, dažnai eina kalbos apie mūsų tautos ypatybes, problemas ir mūsų veiklą.

Atsiranda ir daug jaunimo, kuris labai gerai ir lietuviškai kalba, daugumas domisi lietuviybės reikalais ir dalyvauja stovyklose bei kongresuose.

Vienu žodžiu, jaunimas turi lietuvišką dvasią. Nesvarbu, kad kartais trūksta lietuviškų žodžių ar vieno kito fakto iš Lietuvos istorijos ar literatūros. Svarbu, kad yra tas noras būti lietuviams, apginti Lietuvos teises, kad yra pasididžiavimas mūsų dainomis, šokiais ir papročiais. Kol degs ta liepsnelė, kol gyvuos ta dvasia, tol gyvuos ir lietuviybė.

Bet būti gerais lietuviams neužtenka tik atlikti pareigas savo tautai.

Kokia čia nauda lietuvių, jeigu jaunas žmogus dalyvauja kultūrinėje veikloje, o išėjęs iš kultūrinio ratelio, jis savo žodžiais ar elgesiu įžeidžia kitus žmones. Būti geru lietuviu, reikia pirmiausia būti geru žmogumi. Dėl to negalima atskirti pareigų Dievui, tėvynei ir artimui.

Šiais laikais daugumas žmonių galvoja tik apie save, kaip linksmiau praleisti laiką ir išpildyti asmenišką norą. Tad yra mūsų jaunimo, o ypač skautų pareiga, atsiminti skautiškus įstatymus ir ne tik gerais norais, bet ir aktyvia veikla tarnauti artimui. Tai darydami mes tarnausime Dievui ir tėvynei ir išpildysime Lietuvos himno žodžius:

Tegul tavo vaikai eina
Vien takais dorybės,
Tegul dirba tavo naudai
Ir žmonių gerybei.

Kristina Parėžytė

neprisklausoma
lietuva

"INDEPENDENT LITHUANIA"
"LITUANIE INDEPENDANTE"

Už Lietuvos išlaisvinimą! Už ištikimybę Kanadai!
Pour la libération de la Lituanie! Loyauté au Canada!
For liberation of Lithuania! For loyalty to Canada!

LEIDĖJAS — NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS SPAUDOS BENDROVĖ

Second Class Mail Registration No. 1952. Return postage guaranteed. Postage paid at Lachine, Quebec. Published by The Independent Lithuania Publishing Company at 7722 George Street, LaSalle 690, Quebec, Canada.

Metinė prenumerata Kanadoje — \$7.50, visur kitur — \$8.00.
Rėmėjo prenumerata — \$12.00. Adreso pakeitimas 25 c. Atskiras numeris 25 c. Administratorius F. P. Paukštaitis.
Adresas: 7722 GEORGE STREET, LASALLE 690, QUEBEC.
Tel. (514) 366-6220

Bendradarbių ir korespondentų spausdinamos mintys nebūtinai atitinka redakcijos nuomonę. Rankraščiai trumpinami ir taisomi redakcijos nuožūra. Rankraščiai grąžinami tik iš anksto susitarus. Už skelbimų turinį redakcija ir leidykla neatsako.

REDAKTORIUS R. E. MAZILIAUSKAS

tyje, mes supratome, kad save reikia iš naujo surasti, kad reikia surasti pusiausvyrą tarp tėvų nostalgijos sukurto pasaulio ir šiaurinės Amerikos tikrovės.

Galėjome pasirinkti vieną trijų kelių: Galėjome tapti savo tėvų kopijomis, perimti jų modelius ir veiklos formas, įnešant vieną kitą pavidalinimą. Galėjome pasitraukti iš savo bendruomenės kiemo ir domėtis tik savo gyvenamuoju kraštu. Arba galėjome į mūsų bendruomenę įnešti naujų elementų, kurie jai suteiktų dinamikos, naujo polėkio, būtų atsvara mūsų visuomenėje nuolat kartojamoms nusidėvėjusioms panegirikoms ir savęs gailėsčio litacijoms.

Pasirinkome trečiąjį kelią, šaukėme, kad veikla turi pereiti į jaunimo rankas — gana iki ašarų nusibodusių formulių. O kai veikla atsidūrė mūsų rankose, staiga sužinojome, kad ko nors pasiekti nepakanka entuziazmo ir originalių idėjų. Dar reikia dviejų paprastų, bet dažnai nelabai patogių dalykų — atsakomybės jausmo ir didelės kantrybės. Šios ypatybės nėra dramatiškos. Užtrunka daug laiko, kol jų išmokstama.

Mums geriau patinka būti patarėjais ir save laikyti nesuprastais ateities žmonėmis, kuriems dar nėra duota proga pasireikšti. Išskyrus masines demonstracijas, mes atsakomybės iš tikrųjų bijome ir, jei taip galima išsireikšti, esame amžini lietuviškos veiklos studentai. Neturime kantrybės prie vieno stalo sėdėti su žmonėmis, kurių pajėgumas suprasti naujus veiklos būdus atrofavosi prieš daugelį metų. O jų yra daug. Jų pakeisti negalime, o patys atsakomybės bijome. Ir mūsų organizacijose tebevadovauja keturiasdešimties metų amžiaus "jaunuoliai"...

Norime viską pasakyti taip, "kaip iš tikrųjų yra". Tik žodžių vienu nepakanka. Jus turi sekti veiksmai. Galėtume gal atgaivinti studentų sąjungą, įsijungti į jaunimo kongreso planavimą? Gal ir ne. Kas nors juk visvien tai padarys...

Vasario Šešioliktosios proga taip apie save galėtų kalbėti mūsų išeiviškosios šeimos nariai, kai iškyla klausimas, ką gi praktiškai lietuviybė reiškia. Tik ar nebūtų geriau į viską pažiūrėti pozityviai, optimistiškai? Juk ir kiti už mus negeresni, visi šie kaltinimai juk tinka kiekvienai šio krašto mažumai. Pagaliau ko gi iš savęs taip daug reikalauti? Visi žmonės turi daug silpnųjų, visi žmonės turi daug iliuzijų, visi žmonės daug laiko praleidžia bėgdami patys nuo savęs...

Tačiau žmonės, kurie gyvena tarp dviejų pasaulių, negali sau leisti užsimerkti prieš tikrovę. Yra pakankamai sudėtinga būti kartu lietuviu ir kanadiečiu, kad galėtume sau leisti tokias prabangas, kaip partijų ir klikų žaidimą, kūrybą grandiozinių planų, kurių šiaip ar taip nėra kam vykdyti, arba savo individualaus ir kolektyvinio "aš" garbinimą.

Nors ir esame pripratę prie tuščių žodžių ir šukių, bet negalime sau leisti užmerkti akis liuanistinio švietimo ir mūsų kultūros dažnai apgailėtinio stovio akivaizdoje, nes esmėje tai ir yra mūsų didieji uždaviniai.

Kaltė niekados nėra "mano", kaltė visados yra "jūsų". Ne mūsų kaltė, kad mūsų vaikai nutausta ir nebesupranta savo tautos kalbos, kaltė aplinkos. Ne mūsų kaltė, kad organizacija, kuriai priklausome, pradeda skęsti apatijoje, kaltė — visų kitų narių. Jei nelankau lietuviškos bažnyčios, jei mano vaikai nelanko lietuviškos mokyklos, jei lietuviškiems reikalams per dvejus metus teskiuriu pora dolerių ir jei nebeprisimeniu, kada paskutinį kartą skaičiau lietuvišką knygą — turiu visam tam pakankamai geras priežastis, bet kai viso to nedarą mano geras pažįstamas — tai, žinote, tikra gėda...

Matome save Don Kichoto rolėje, idealistiškai su entuziasmu išjojant į kovos lauką, siekiant vis naujų laimėjimų. Bet kitus matome rolėje Sančos Pansos, kuris pirmoje eilėje tesirūpina savimi, kurio idealas yra pilvas, šiltas guolis ir įmanoma mažiau nemalonumų. O iš tikrųjų kiekvienas esame ir Don Kichotas, ir Sančo Panso, kiekvienas mūsų yra bailumo ir herojiškumo, pasiaukojimo ir savęs apgaulinėjimo mišinys.

Jei sugebėtume taip pažvelgti į save, savo draugus ir priešus, gal savo reikšmę atgautų ir tas taip dažnai mūsų vartojamas žodis "vienybė". Gal tada mūsų tarpe nebūtų tiek daug intrigų, tarpusavio užgauliojimo, bandymų vienas kitą nuolat kaltinti tėvynės išdavimu, gal nebūtų tiek daug irzlumo, savęs dramatinizavimo, persekiojimų manijų. Didžiausias mūsų priešas yra susiskaldymas, noras vadeles laikyti savo rankose ir manipuliuoti kitus.

"Leiskite jus išpėti, kokie žalingi rezultatai išplaukia iš partinės dvasios. Partiniam galvojimui būdingos keršto dvasios paaštrinta besikeičiančių partijų dominacija pati savyje yra gąsdinantis despotizmas".

Tai pirmojo JAV prezidento George Washingtono žodžiai, pasakyti 1796 metais. Verta juos šiandieną prisiminti, kai savo tarpe visur matome priešus ir kai garsiai kalbėdami pamirštame pasiklausti, ką sako kitas. Jei esame viena šeima ir viens kitą mėgstame vadinti sesėmis ir broliais, turėtume priimti vienas kitą tokiais, kokiais esame. "Priimti" gal per didelis žodis. "Pabandyti priimti" — būtų tiksliau.

Ieškojau to, kas geriausiai išreikštų tą dvasią, kuri mus jungtų ir neleistų dvasiškai menkėti. Tarpusavio konfliktams išskylant, pakaktų, jei jaustumėm tai, ką jautė Jean Sartre, stovėdamas prie Albert Camus kapo:

"Jis ir aš ginčijomės. Ginčas nesvarbu net tada, kai ginčo dalyviai po to vienas kito niekad nebemato. Tai tik kitas būdas kartu gyventi, nepamesti vienas kito iš akių šitame mažame, siaurame, mums duotame pasaulyje. Ginčai man netrukdo apie jį galvoti, netrukdo jausti, kaip jo akys žiūri į knygą ar laikraštį, kurį tuo momentu skaičiau, ir savęs klausiau: ką jis apie tai galvoja? Ką jis apie tai galvoja šiuo momentu?"

Vasario Šešioliktąją minint gera stabtelėti ir pažvelgti į save nemeluojant, gera pagalvoti, kas mus skaldo ir silpnina. Mūsų uždavinys nėra būti herojais. Mūsų tau-

tos herojai liko miškuose, iš kurių jie gyvi neišėjo. Mums skirta pilka ir nedramatiška kasdienybės kova. Nelengva iš fabriko grįžus savo vaikui padėti ruošti liuanistines pamokas. Nelengva rašyti knygas, kurių nedaug išparduodama. Nelengva šaukti susirinkimus, į kuriuos teateina trečdalis narių. Nelengva kovoti su nuovargiu, apatija, masės abejingumu ir sunkiausia kovoti, kai rezultatai nėra apčiuopiami. Nėra lengva, kai ateina mintis — o po dešimties, penkiolikos, dvidešimties metų kas liks?

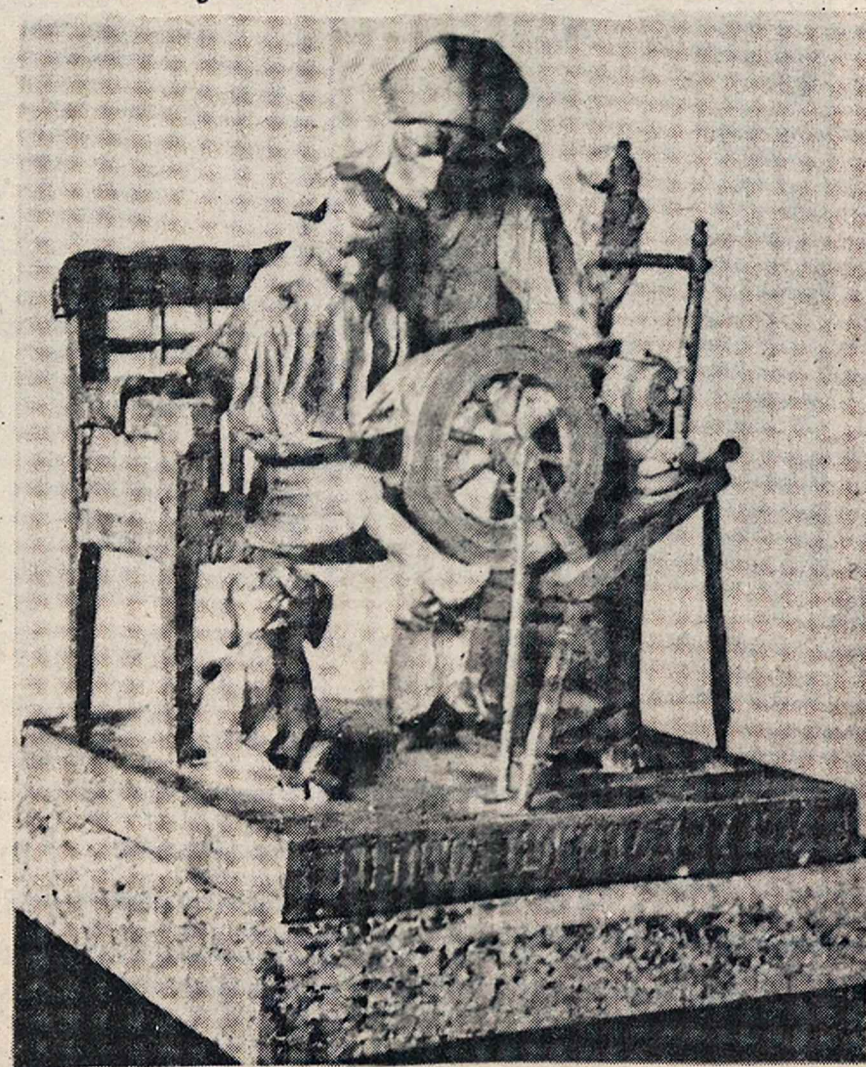
Mūsų išeivių pasaulis remiasi tikėjimu, kad Lietuva, labai brangia kaina atgavusi nepriklausomybę, įrodžiusi, kad gali savarankiškai gyventi ir laisvai kurti, turi ir visados turės nepaneigiamą teisę būti laisva ir laisvai apspręsti savo likimą, nežiūrint to, kaip okupantas bandytų palaužti jos rezistenciją ir demoralizuoti tautą. Išeivių uždavinys yra šitą tikėjimą išlaikyti gyvą ateinančioms kartoms ir išlaikyti gyvą tautinę kultūrą, kuri kada nors bus Lietuvos kultūrinio lobyno dalimi. Mes tuo tikime, bet to dar nepakanka.

Kiekvienas mūsų tą kasdienybės kovą dar daug kartų pralaimės. Dar šimtus kartų mūsų planai nebus išpildyti. Ne kartą dar girdėsime kitų pajuoką, priekaištus ir kritiką. Ir šimtus kartų pagalvosime, kad savo dalį jau atidavėme ir kad mums jau gana. Tada kils pagunda apgaildestauti savo mažą pasaulį svetimųjų jūroje ir pasakyti, kad toks jau gyvenimas yra... Bet tai nebus tiesa. Savo vardo vertas gyvenimas yra išlikti ištikimam sau pačiam ir padaryti viską, kas įmanoma, be kompromisų ir bėgėdos.

Kai susirenkame Vasario Šešioliktosios proga, mūsų Lietuvos laisvės troškimas ir mūsų tautinė ištikimybė yra neišskiriamos mūsų būties dalys. Prieš išsiskirstant giedam tautos himną: "Ir šviesa, ir tiesa mus žingsnius telydi..." Tad neleiskim mūsų šviesai, mūsų kultūrai išblėsti ir apsinešti dulkėmis; ir neišduokime savo tiesos — meilės laisvei ir pagarbos žmogui.

Ilona Gražytė

Prierašas: Šis straipsnis yra tekstas paskaitos, kurią Ilona Gražytė vasario 27 d. Montrealyje skaitė Lietuvos Nepriklausomybės šventės minėjimo metu.

VARGO MOKYKLA

PANORAMA

SUĖMIMAI PRAGOJE

Suėmimų banga palietė daugiau kaip 300 Čekoslovakijos intelektualų, — praneša Reuterio žinių agentūra. Suimtieji kaltinami leidę pogrindžio laikraštį; atsišaukimus, raginusius piliečius demonstruoti 1968 metų sovietų invazijos metinių progą; raginimu boikotuoti lapkričio mėnesio buvusius rinkimus; ryšiais su užsienių spauda ir čekų emigrantais.

Stebėtojų nuomone, G. Husakas norėjęs palaiapsniui režimą liberalizuoti, bet kraštutinių komunistų vadų spaudimas privedė prie suėmimų.

NIKSONAS KINIJOJE

JAV prezidento Niksono istorinis vizitas raudonojoje Kinijoje susilaukia viso pasaulio dėmesio.

Be oficialių priėmimų ir istorinių vietų lankymo, Niksonas tarėsi su

Maocetungu ir Čou En-laijum. Dalykiškus pokalbius su kiniečių aukštaisiais pareigūnais veda prezidento patarėjas H. A. Kissinger ir JAV užsienių reikalų ministras W. P. Rogers.

Spaudos žiniomis, didžiausia klūtis atstatyti normalius diplomatinis santykius tarp Kinijos Liaudies Respublikos ir JAV yra Taivano klausimas. Pekingas Taivaną laiko Kinijos dalimi, o JAV nacionalistinė Kinijos vyriausybė Taivano saloje laiko teisėta suverenija valdžia.

RAŠTAS DĖL PARODOS

Vlikas savo raštu Lietuvos atstovybei Vašingtone, Altai ir JAV Lietuvių Bendruomenės vadovybei priminė, kad Amerikos miestuose veikia kilnojama sovietų meno ir amatų paroda, kurioje yra eksponatų ir iš Baltijos respublikų. Vlikas priminė, kad JAV

ne pripažįsta tų respublikų įjungimo į SSSR, ir todėl baltiečių eksponatai tokioje parodoje neturėtų būti.

PARDUODAMAS DIENRAŠTIS

Kvebeko unijos partija parduoda savo prancūzų kalba spausdinamą dienraštį Montreal-Matin. Partija nori sudaryti fondą politinei veiklai finansuoti.

LEGALIZUOS MARIHUANĄ?

Visuomenės nuomonės tyrimo instituto Gallup Poll duomenimis, 1967 m. 5 nuoš. JAV kolegijų ir universiteto studentų buvo rūkę marihuaną, o 1971 m. — jau daugiau kaip 50 nuoš. Į klausimą, ar yra bandę LSD, 1971 m. teigiamai atsakė 18 nuoš. studentų, o 1967 m. — vos vienas nuošimtis.

JAV narkotikų valdybos buvęs vicedirektorius John Finlater pareiškė, kad baudžiamo-

NIXONAS SU ČOU ENLAJUMI PEKINGE

mis priemonėmis prieš marihuanos vartojimą kovoti beveik neįmanoma. Jo nuomone, jau atėjęs laikas marihuaną legalizuoti.

JAV valstybinio psichinės sveikatos instituto direktorius dr. B. Brown plintanti marihuanos vartojimą smerkia, bet mano, kad vartotojams taikomos bausmės yra per didelės. Prileidžiama, kad, priaugant milijonams jaunų balsuotojų, vis daugiau JAV politikų pasisakys už marihuanos legalizavimą arba bent bausmių sušvelninimą. Prez. Niksonas yra griežtai pasisakęs prieš marihuanos legalizavimą.

SOCIALINĖ GLOBA

Socialinės globos direktorius Montrealyje B. Laplante nurodė, kad labai didelis nuošimtis tų, kurie gauna socialinę paramą, savo čekių atsimti į socialinės globos įstaigas atvyksta takaisiais.

Direktorius prileidžia, kad bent 8% socialinę paramą iš tikrųjų gauna neteisėtai, nes turi slepiamas kitas pajamas.

RAGANŲ MEDŽIOKLĖ LIETUVOJE

Taip pavadintą šitokią žinią vasario 1 d. išspausdino britų The

Guardian:

"Sovietinė saugumo policija suėmė siciologijos dėstytoją ir ištardė apie šimtą kitų Lietuvos sostinėje Vilniuje, matyt, vykdydama viso krašto mastu gaudymą itariamųjų, kaip pranešė vakar vakare Maskvos sluoksniai.

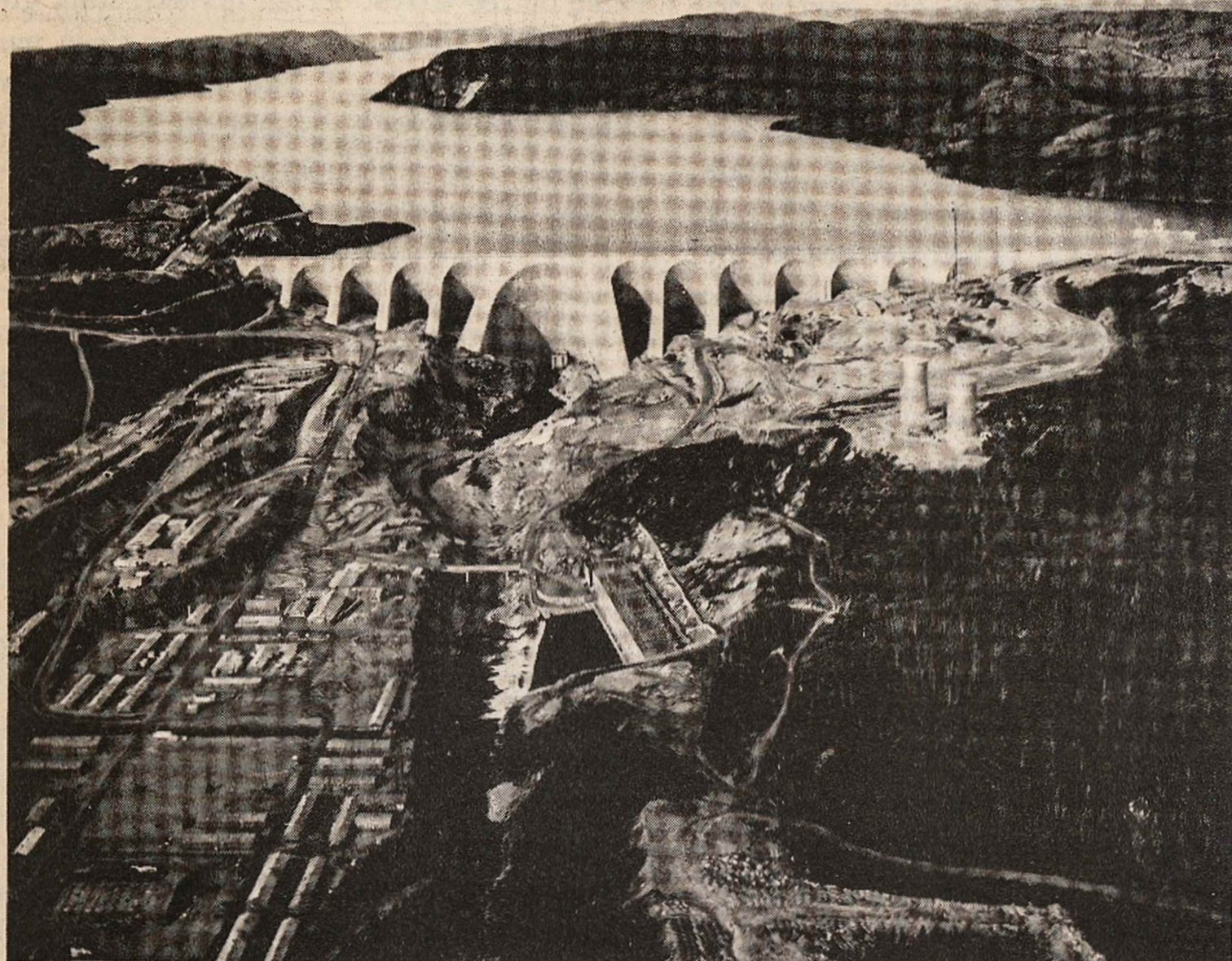
"Vaclav Sevruk, mokytojas, suimtas sausio 14 d., bet žinia tik dabar pasiekė Maskvą. Reikallas esąs susijęs su antisovietine agitacija — nusisžengimas, kuris gali būti baudžiamas septyneriais metais kalėjimo".

Tos pat dienos britų The Times rašo:

"Vaclav Sevruk, sociologijos ir filosofijos specialistas, areštuotas saugumo policijos Lietuvoje, Maskvos šaltinių šįvakar gautomis žiniomis.

"Jo areštas — vienas paskutiniųjų įvykių stengiantis užkirsti kelią sovietinių politinių nukrypėlių veiklai, ir tai vyksta jau kelias pastarąsias savaites. Kiti areštai ir kratos buvo pravesta Ukrainoje ir Maskvoje.

"Sevruk, dirbęs akademijos institute Vilniuje, kaip pranešama, yra mišrios lenkiškai lietuviškos kilmės, daugiau kaip trisdešimt metų amžiaus. Atrodo, kad jis

Viena svarbiausių Kvebeko pramonės šakų yra energetika, kurią provincijoje eksploatuoja valstybinė korporacija Hydro-Quebec. Hidraulinės, atseit, vandens jėgos varomos, elektros jėgainės yra pigiausios, tačiau baigiama statyti šiluminė 600 milijonų watų pajėgumo jėgainė prie Tracy, o atominė 250 mil. watų pajėgumo jėgainė prie Trois-Riviers. Žinomos 1574 mil. watų Beauharnois ir 655 mil. watų Carillon hidraulinės jėgainės (mūsų nuotraukoje) vis dar nepakankamai galingos, kad patenkintų Kvebeko elektros poreiklavimą, nes netrukus metinis sunaudojimas pasieks 20.000 milijonų watų. Būsimasis hidraulinis jėgainių kompleksas prie Baie James pareikalaus tarp 7 ir 10 milijardo dolerių. Hydro-Quebec kapitalas siekia netoli keturių milijardų dolerių.

buvo areštuotas greičiau už valdžiai nepriimtinas marksistines pažiūras, o ne už kokius nors ryšius su nacionalistiškai nusiteikusiaisiais asmenimis.

"Kaip pranešama, ketas Sevruko pažįstamų buvę atleisti iš darbo".

Trumpai

— Airių partizanai šuoliais sužeidė Šiaurinės Airijos provincijos vidaus reikalų ministrą John Taylor.

— JAV senatas nedidele dauguma priėmė įstatymo projektą, kuriuo teismams nebeleidžiama spręsti privalomą mokyklų vežiojimą į kitur esančias mokyklas. Abejojama, ar įstatymo projektui pritars kongresas.

— Izraelio vicepremjeras išpėjo Lebanoną, kad Izraelis panaudos karinę jėgą, jei Lebanonas nesustabdys arabų partizanų veiklą prieš Izraelį iš Lebanone esančių stovyklų. Izraelio daliniai įsiveržė į Lebanono teritoriją ir susprogdino pastatus, kuriuose gyveno arabų partizanai.

— Arabų partizanai pagrobė vokiečių Lufthansos keleivinį lėktuvą su 172 keleiviais ir įgula ir nukreipė jį į Jameną. Vak. Vokietijos vyriausybė

grobikams išmokėjo 5 mil. dol. už lėktuvo grąžinimą ir keleivių bei įgulos paleidimą.

— 1972/73 metų bėgyje Kanados vyriausybė numato išleisti 15,7 milijardais dolerių arba 3,6% daugiau, negu praėjusiais metais. Didžiausia kapitalinių statybų išlaidų dalis tenka Kvebekui.

— Bengladešo premjeras Mažibur Rahmanas pasiūlė Pakistanui pasikeisti gyventojais

— Montrealio Bronfmano centro žydų teatras atšaukė premjerą Robert Shaw pjesės "The Man in the Glass Booth", kurioje subtiliai ir kritiškai vertinama žudynių nacių laikais istorija. Pjesėje iškeliama mintis, kad panašiose sąlygose ir žydai elgtųsi panašiai kaip naciai. Premjera buvo atšaukta dėl Montrealio žydų organizacijų protestų.

— Taivane 84 m. amžiaus nacionalistinės Kinijos prezidentas Čian-kaišekas pareiškė, kad sutinka penktą kartą būti renkamas šešerių metų prezidento kadencijai ir kad išvaduos Kinijos žemyno teritorijas.

— Tūkstančiai Kipro piliečių demonstruoja už savo prezidentą arkivysk. Makarios, kai Graikijos pulkininkų režimo spau-

IŠ CHICAGOS ŽVELGIANT

ATSKREND

KARVELĖLIS...

Jaunimo Kongreso komitetas nesnaudžia. Va, vasario 12 d. vėl posėdžiavo Chicagoje, kur iškėpė... karvelį. O to karvelio istorija tokia.

Kongresas dar vis neturėjo savo simbolinio ženklo. Jį sukūrė dail. A. Kuranskas, pačiame ženklo viduryje patupdydamas karvelį.

Dėl naujo ženklo buvo ir karštų diskusijų. Antikarvelininkai teigė, jog ženklas nepriimtinas,

dimas salą prijungti prie Graikijos auga. Kipro kariuomenėje tarnaujantieji graikų karininkai kursto prieš Makarios, kurį palaiko kairieji sluoksniai ir gyventojų dauguma.

— Kvebeko socialkreditistai naujuoju partijos vadu vienbalsiai išrinko Camil Samson.

— Praeitiosios savaitės sniego pugos metu Kvebeke žuvo šeši žmonės.

— Maskvos radijas JAV prezidento vizitą Pekinge pavadino "suokalbiu suskaldyti pasaulinį komunistinį judėjimą".

nes, girdi, karvelio simbolį piktnaudžia komunistai ir hipiai. Sako, dar ko gero kas pamany, kad Jaunimo Kongresas yra prokomunistiškas. Karvelininkai gi teigė, kad mums jau nusibodo joti su Vytim, juoba, kad šiandien ir pats arklys jau atgyventas dalykas, nes, tur būt, nė vienas lietuvis neatvyks arkliu į kongresą.

Ir užvirė posėdyje karštos karvelinės ir arklinės diskusijos. Galutinėje pasėkoje arklininkai turėjo nusileisti, nes daugumas posėdžio dalyvių pasisakė už naują ženklą su karveliu.

Buvo ir kitokių klausimų. Štai, nevienam užkliuvo vakarinių programų planas. Kai kas suabejojo, ar verta tiek daug pinigų išleisti vakarinėms programoms. Tačiau tų programų vadovas G. Karėnas tvirtino, jog vakarinės programos nuostolių neatneš ir todėl verta pabandyti kongrese parodyti ką nors vertingesnio ir naujo.

Kiti vėl nerimo dėl vadovo pranešimo, kad vieną vakaro programą paruoš muz. D. Lapinskas. Buvo nuogąstaujama, kad Lapinskas nepajėgs "sutraukti žmonių". Tačiau ir šitas argumentas buvo atmestas, tvirtinant, jog ligšiol Lapinskas dar vis tebėra tiek populiarius, kad jo ir nepopuliariai pastatyti dalykai užpildo sales.

Dėl bendro programų

MIUZIKLAS

Kauno muzikinis teatras sezoną buvo pradėjęs lenko T. Dobžanskio muzikiniu veikalu "Karaliaus ložė". Antroji premjera įvyko gruodžio 25 d. Pastatyta A. Ragauskaitės režisuota amerikiečio Hermano muzikinė pjesė-muziklas "Hello, Dolly". Pagrindiniuose vaidmenyse V. Blažys, S. Repečkaitė, S. Viržonytė ir kt.

plano buvo balsuota ir daugumas pasisakė už Karėno patiektą planą. Žodžiu, ir D. Lapinskas kongreso vakarinėje programoje įtįlps.

Viena bėda — ne bėda. Posėdyje ir vėl iškilo studijų dienų reikalas... Jų vadovas dr. A. Norvilas nusiskundė, kad, girdi, yra daromas spaudimas į studijų dienas įsileisti visus norinčius. Jis teigė, kad tokį spaudimą daro Clevelando jaunimas, kurio pašonėje Kent State universitete, tos studijų dienos įvyks. A. Norvilas priminė, kad studijų dienų dalyvių skaičius negali prašokti 300, nes kitaip būtų ne studijų dienos, o cirkas. Jis net pagrasino, kad jei spaudimas nesibaigs, tai gali studijų dienų planas sužlugti.

Tiesa, šiuo Norvilos teigimu nedaug kas patikėjo. Tik ne vienas buvo nustebintas jo tokiu gąsdinimu, juoba, kad dar labai neseniai dėl studijų dienų pasisiekimo didžiausias entuzijastas buvo pats jų vadovas. Tikėkimės, jog viskas susitvarkys ir studijų dienos įvyks be Clevelando masinio antpuolio.

Dar vis pasigendame kai kurių organizacijų atstovų dalyvavimo posėdžiuose. Štai, evangelikų jaunimo atstovo dar nesame matę, o iš posėdžiavimų pasitraukė skaučių ir neolituonų organizacijų atstovai. Gaila, kad taip yra, nes minėtų organizacijų eilėms priklauso daug jaunimo, ir jo balso bei nuomonės iš tikrųjų pasigendama.

Viliamės, kad nedalyvaujančių organizacijų atstovai greit įsijungs į augantį darbą. Taip pat manome, kad tų organizacijų žmonės neturėtų priekaištauti komitetui, nes įvairioms nuomonėms ir nepasitenkinimams išreikšti jie turi puikią areną posėdžių metu. Reikia tik ton arenon ateiti ir nestovėti nuošaly...

Iš įvairių vienetų pranešimų paaiškėjo, jog dirbama kruopščiai ir kulminacinei dienai ruošiamasi labai stropiai.

Jonas Šoliūnas

Vasario šešioliktosios minėjime Hamiltone. Vyt. Beniušio nuotraukoje iš kairės: KLB Hamiltono ap. pirm. K. Mileris, Hamiltono burmistras V. Copps, M. Gruodienė, parlamentaras L. Alexander, estų federacijos pirm. T. Tosine.

Kad nebluktu Čiurlionio spalvos

M. K. Čiurlionio kūrybos išsaugojimas – tai problema, kurią jau ne kartą svarstė kultūrininkai Lietuvoje ir išeivijoje. Dail. P. Gudynas Tiesoje patiekia daugiau konkrečių duomenų, leidžiančių susidaryti aiškesnį vaizdą apie tikrąją padėtį. Straipsnį perspausdiname.

Laikraštis „Literaturnaja gazeta“ pernai išspausdino grupės kultūros ir meno darbuotojų laišką „Išgelbėti Čiurlionio spalvas“. Laišką perspausdino ir „Literatūra ir menas“ (1971.IX.11 d.).

Pagrindinę laiško mintį nusako ši citata: „Čiurlionio paveiksams kenkia spalvų ir popieriaus, ant kurio jie nutapyti, kokybė, spalvas naikina veikia popieriuje esanti mediena ir kanifolijos klijai. Keičiasi paveikslų spalvos, jie blunka, ir daug kas jau nebepataisoma. Ką dar galima padaryti? Pirmas ir neatidėliotinas dalykas – dabartinės paveikslų būklės užfiksavimas, padarant faksimilines kopijas. Pasakui būtina kai kuriuos paveikslus konservuoti ir restauruoti.“

Suprantamas kiekvieno Čiurlionio talento gerbėjo, juo labiau žymių kultūros darbuotojų susirūpinimas dailininko palikimo išsaugojimu. Tai senas muziejinių rūpestis, apsisvainikavęs eile laimėjimų, jų tarpe specialiu pastatu Čiurlionio kūrybai saugoti ir eksponuoti. Tačiau visuomenė, susipažinusi su laišku, galėjo pasidaryti ir klaidingų išvadų, kad dailininko kūriniams būtent dabar iškylęs didelis pavojus, o jiems gelbėti iš tikrųjų neturime nei parengtų žmonių, nei įrengimų. O laiško vienapusiškumas tokiai nuomonei susidaryti duoda pagrindą. Štai ir norisi papasakoti, kas darėta, kas daroma ir bus padaryta, kad nemarūs Čiurlionio paveiksai gyventų ilgus amžius ir fizine prasme.

1.

Čiurlionio kūryba – neįkainojama lietuvių tautos dvasinė vertybė, tik Tarybų valdžios metais susilaukusi ištis didelio dėmesio. Pastaruoju metu tiek Lietuvoje, tiek Maskvoje, Leningrade išleista knygų, giliai ir įdomiai ragrinėjančių savitą dailininko meną. Apie jį, kad ir pavėluotai, sužinojo tolimi kraštai. Čiurlionis tapo visos Tarybų Sąjungos, viso pasaulio kultūros dalimi. Artėjant dailininko gimimo šimtmečiui, susidomėjimas jo kūryba vis didėja, jo bičiulių geografija šaly ir užsieny plečiasi. Ir respublikoje rimtai rengiamasi iškilmingai ir prasmingai pažymėti šį jubiliejų.

Tačiau vien meilės Čiurlionio kūrybai maža, daug svarbiau ją išsaugoti. Jei kitos dailės vertybės, sukurtos ant patvarių medžiagų, ne taip bijosi laiko žingsnių, tai Čiurlionio tapyba jautri orui, drėgmei, temperatūrai ir saulės šviesai. Dalį paveikslų jis sukūrė ant nelabai patvarių medžiagų, jautriais mechaniniam ir saulės poveikiui dažais – akvarele, tempera ir pastele. Pastaroji kenčia netgi nuo rimtesnio virpeltėjimo ir šiurkštesnio prisilietimo.

Pirmasis sunkus išbandymas Čiurlionio kūriniams buvo pirmasis pasaulinis karas. Veržiantis vokiečiams, jie buvo evakuoti į Rusiją. Tačiau šia neįkainojama vertybe netgi sunkiomis Lietuvos proletarinės revoliucijos dienomis rūpinosi Lietuvos Laiskioji Revoliucinė vyriausybė, asmeniškai V. Kapsukas. Išleista vyriausybės nutarime dėl Vilniaus Dailės muziejaus steigimo atsispausdino susirūpinimas Čiurlionio kūrinių surinkimu ir

apsauga. Čia daug padarė dailininko sesuo V. Čiurlionytė-Karužienė. Ji, padedant V. Kapsukui, kreipėsi į A. Lunačarskį ir V. Lenina, kuriam pritarė, Čiurlionio kūrinių laikinai buvo perkelti į saugesnes patalpas poeto J. Baltrušaičio bute. 1920 m. jie pervežti į Lietuvą.

Ir tik po ilgo ir atkaklaus pažangiosios visuomenės, kultūros darbuotojų, muziejinių ir dailininkų spaudimo buržuazinei vyriausybei, streikų, straipsnių spaudoje, 1925 m. Čiurlionio paveiksams laikyti ir eksponuoti buvo pastatyti laikini rūmai. Jie pateko į rūpestingas muziejaus direktoriaus P. Galaunės rankas. Jis įdėjo daug rūpesčių ir pastangų, daug fizinio darbo, stengdamasis padaryti viską, kas tuo metu buvo įmanoma, tvarkant rūmus ir įrengiant ekspoziciją. Deja, kai kurie paveiksai buvo labai nukentėję nuo mechaninio poveikio bei tiesioginės saulės šviesos. Kai kurie paveiksai, ypač plonai tapyti akvarele, negrąžinamai apibliko. Paveikslų popierius parudavo, pagelto. Patalpose, kuriose darbai buvo laikomi iki perkelti į muziejų, kai kurie paveiksai nuo drėgmės net apipelijo.

1936 m. iš laikinos galerijos darbai buvo perkelti į naujai pastatytus Kauno Kultūros muziejaus rūmus, kuriuose buvo sudarytos kur kas geresnės sąlygos jiems laikyti. Deja, rūmai taip pat tam nebuvo visiškai pritaikyti ir muziejiniams sudarė nemažą rūpesčio.

Didžiojo Tėvynės karo dienomis fašistų okupuotame Kaune Čiurlionio paveikslius nuo sunaikinimo rūpestingai saugojo buvęs muziejaus direktorius P. Galaunė ir kiti darbuotojai. Ir vis dėlto, sprogdus banko vandentiekiiui, dalis paveikslų buvo užlieta.

LTSR vyriausybė, įvertindama Čiurlionio kūrybos reikšmę, atsižvelgdama į jo kūrybos specifiką, į pavojus, kurie iškyla, laikant paveikslius nepritaikytose patalpose bei ekspozicijos salėse, 1969 m. prie senų Kauno Čiurlionio muziejaus rūmų pastatė specialią galeriją. Joje sudarytos palankiausios sąlygos, kokios tik šiandien įmanomos: pastovi reikiama temperatūra, drėgmė, ne tik natūrali dienos, bet ir dirbtinė šviesa tiesiogiai neapšviečia paveikslų. Šios ir kitos priemonės stabilizavo Čiurlionio kūrinių senėjimą, apsaugojo nuo žalingų įtakų ir pratęs jų amžių ilgam.

Aišku, tai dar ne įrodymas, kad visos problemos dėl Čiurlionio kūrybos ilgaamžiškumo jau išspręstos ir neliko jokių rūpesčių.

Buržuazijos valdymo metais Lietuvoje nebuvo profesionalių dailininkų restauratorių, galėjusių suteikti rimtą pagalbą, apsaugojant ir konservuojant paveikslius.

Pokario metais įsivyravo kita klaidinga nuomonė, kad Čiurlionio kūriniams konservuoti ir restauruoti nėra specialistų, ir reikia kažkokių kitų (tik niekas nežinojo kokių) specialistų. Tuo tarpu kvalifikuotiems šalies specialistams restauratoriams šis uždavinys nebuvo patikėtas, ir tai suvaidino neigiamą vaidmenį. Pirmia, niekas nesispecializavo

Čiurlionio kūrybos konservavime, nors tokios didelės „specializacijos“ ir nereikėjo, kadangi restauratoriai gerai žinojo, ant ko, su kuo ir kaip Čiurlionis tapė. Būtent dėl to paties – nepasirėmus plačiais specialistų sluoksniais, o pasikiojus kelių muziejų darbuotojų jėgomis – padaryta klaidų ir perrėminant dailininko paveikslius, kai jie buvo perkelti į naujas patalpas.

Tokia yra tiesa apie pastangas apsaugoti Čiurlionio kūrybą. Galia, kad apie jas mūsų visuomenė nebuvo informuota anksčiau. Būtent dėl to laiškas laikraštyje „Literaturnaja gazeta“ visuomenėje ir sukėlė pagrįstus klausimus.

2.

Kokia specialistų nuomonė? Lietuvos TSR Kultūros ministerija iškeltois problemoms išsiti sudarė specialią komisiją. Štai ji: menotyros mokslų kandidatas, aukščiausiosios kategorijos dailininkas restauratorius, TSRS Centrinės restauravimo laboratorijos direktoriaus pavaduotojas V. Filatovas (Maskva), aukščiausiosios kategorijos dailininkė restauratorė, Valstybinio Ermitažo dailės restauracinių dirbtuvių popieriaus restauravimo sektoriaus vedėja A. Anosova (Leningradas), tų pačių restauravimo dirbtuvių cheminės laboratorijos vedėja N. Gerasimova, aukščiausios kategorijos restauratorė, Centrinės dailės restauravimo sektoriaus vedėja E. Kostikova (Maskva), Lenkijos Dailės akademijos profesorius, Lenkijos restauravimo dirbtuvių popieriaus restauravimo skyriaus vedėjas T. Tuševskis (Varšuva), Kauno M. K. Čiurlionio Dailės muziejaus direktorius dailininkas P. Stauskas, to paties muziejaus skyriaus vedėja V. Čiurlionytė-Karužienė, direktoriaus pavaduotojas K. Žitkus,

skyriaus vedėja K. Kairiūkštytė-Galaunienė, LTSR Kultūros ministerijos Muziejų ir paminklų apsaugos valdybos viršininko pavaduotojas E. Misiulis, aukščiausios kategorijos dailininkė restauratorė, LTSR Dailės muziejaus dailės restauracinių dirbtuvių popieriaus restauravimo sektoriaus vedėja G. Drėmaitė, restauratorė A. Želvienė ir šių eilučių autorius.

Komisija vietoje susipažino su Čiurlionio kūrybos apsauga, jo kūrinių laikymu saugyklose bei ekspozicijos salėse. M. K. Čiurlionio Dailės muziejaus darbuotojai – direktoriaus pavaduotojas K. Žitkus, skyriaus vedėja K. Kairiūkštytė-Galaunienė komisijai suteikė visą informaciją apie naujų rūmų režimo sąlygas – oro temperatūrą, drėgmę ir kitas apsaugos priemones. Apie Čiurlionio kūrinių dabartinę būklę ir jų kūrybai naudotas medžiagas, techniką ir technologiją pranešimą padarė G. Drėmaitė. Ji taip pat paaiškino, kad LTSR Dailės muziejaus iniciatyva prieš ketverius metus muziejaus restauratoriai patikrino visus Čiurlionio kūrinius, esančius saugykloje ir ekspozicijoje. Tuo metu buvo sudaryta kiekvieno paveikslų būklės kartoteka. Jau tada buvo pastebėta, kad didžiausias pavojus yra tiems kūriniams, kurie užklijuoti ant kartono. Bendra visų kitų paveikslų būklė buvo gera.

Skyriaus vedėja V. Čiurlionytė-Karužienė, komisijos narius supažindino su saugyklų ir ekspozicijos sąlygomis, jose esančiais darbais. Kruopščiai ir dalykiškai buvo apžiūrėta, kaip sumontuoti paveiksai, ar teisingai jie įreminti, paspartuoti, panaudotų medžiagų savybės ir jų tinkamumas.

Po apžiūros komisijos nariai pasidalijo nuomonėmis ir priėjo šių išvadų.

Anksčiau minėtam laiške buvo iškeltos dvi pagrindinės problemos: Čiurlionio kūrinių faksimilių darymas ir jo darbų konservavimo bei restauravimo problemos. Todėl komisija buvo informuota, kad LTSR Kultūros ministerija bei Spaudos komitetas dar prieš laiško paskelbimą buvo susitarę su viena Drezdeno firma dėl Čiurlionio kūrinių gerų atspaudų (faksimilių) išleidimo. Dabar vyksta paruošiamieji darbai, dar šiemet bus pradėta jas daryti. Komisija tam pritarė, pastebėdama, kad lygiagrečiai tai galėtų daryti ir mūsų šalies geriausios leidyklos, kurios šioje srityje yra jau pasiekusios gerų rezultatų.

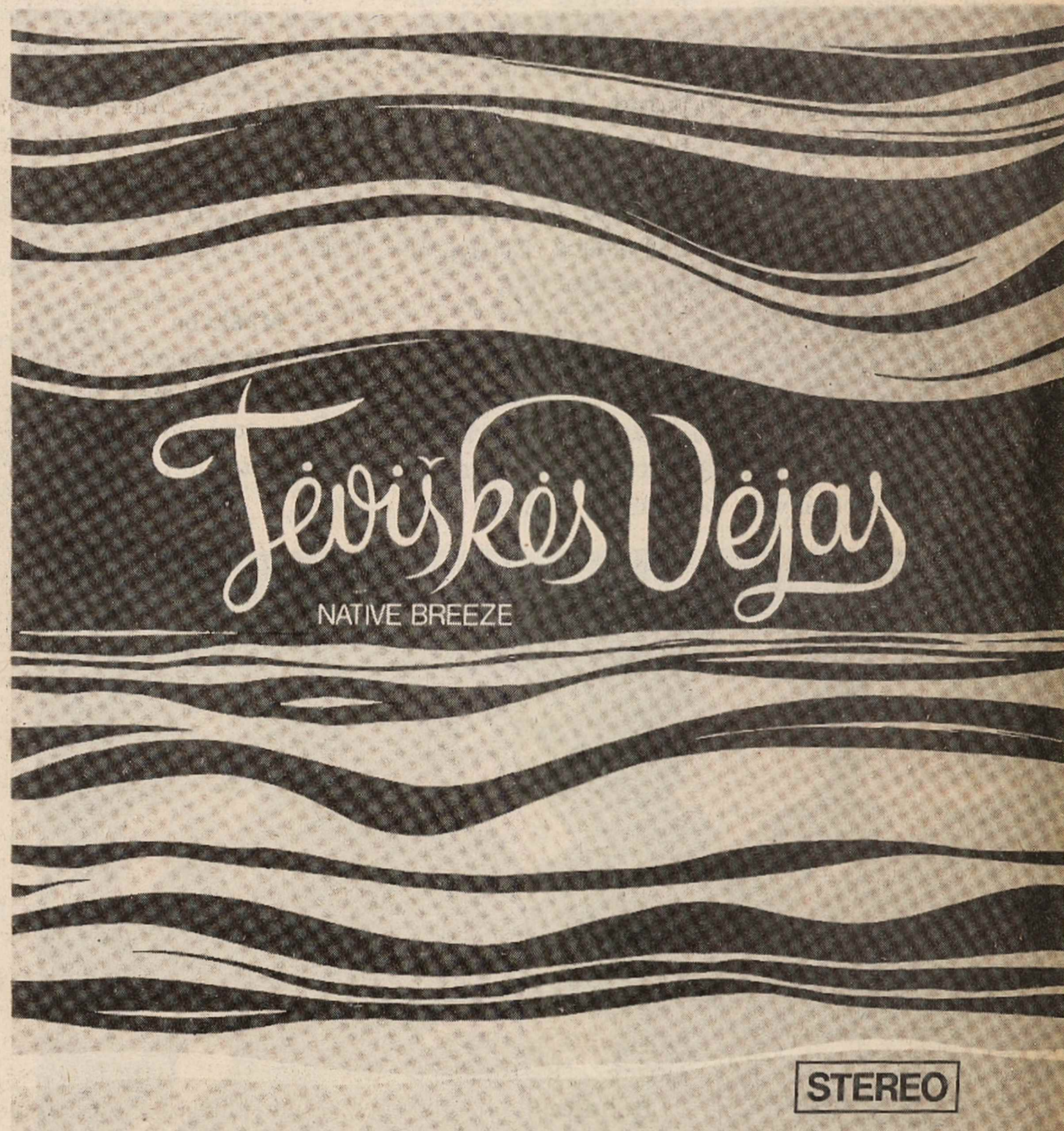
Komisija pripažino, kad Čiurlionio kūrinių dabartinė būklė gera ir kad geros laikymo ir eksploatavimo sąlygos (T. Tuševskis, V. Filatovas, A. Anosova, G. Drėmaitė, Pr. Gudynas ir kt.). Jokio pavojaus dėl pačių dažų kitimo nėra.

Spalvas pakeitė ir jas prislopino popieriaus pageltimas. Taip įvyko todėl, kad apie 1924 m. paveiksai buvo užklijuoti ant blogos kokybės kartono. Numetus kartoną ir po darbais padėjus baltą popierių, paveiksai praskaidrėtų, o darbus palikus ir

toliau užklijuotus ant kartono, per kiek laiko gali išnykti spalvos, pats popierius gali labiau paruduoti. Vadinas, reikia skubiai nuimti kartoną ir tuo pačiu klijus, kuriais priklijuotas kartonas (V. Filatovas, A. Anosova, G. Drėmaitė, P. Gudynas, T. Tuševskis, N. Gerasimova, P. Stauskas, V. Čiurlionytė-Karužienė ir kt.).

Komisija pripažino, kad artimiausiu metu reikia sudaryti pastovią Čiurlionio kūrinių konservavimo ir restauravimo komisiją ir restauratorių grupę.

Komisijos nariai, susipažinę su Lietuvos restauratorių atliktais

Montrealio lietuviškosios radijo programos vedėjas Liudas Stankevičius išleido naują Lietuvoje įrašytą lengvosios muzikos plokštelę, pavadintą "Tėviškės vėjas". Vokalistai V. Rakauskaitė, R. Kamaitis, O. Valiukevičiūtė, E. Ivanauskas, A. Lemanas, R. Marijošius, S. Laurynaitytė, E. Kuodis, J. Girijotas, Lietuvos radijo ir televizijos orkestras bei Armonikos ansamblis atlieka tryliką pramoginės lietuviškos muzikos kūrinių. Stereo plokštelės aplanką piešė dail. Romas Bukauskas. Gaunama pas platintojus ir leidėją L. Stankevičių, 1053 Cr. Albanel, Laval, Que. Kaina 6 dol.

LEIDYBOS ARUODUOS

M I S L Ė S

Praeitų metų pabaigoje pasirodė gražus "Mįslių" rinkinys, kurį sudarė ir savo lėšomis išleido Jonas Mingirdas Puikūnas. Su šia knyga autorius tęsia numatytą lietuvių smulkiosios tautosakos seriją. Pirmąjį rinkinį "Patarlės, priežodžiai ir posakiai" jis yra išleidęs 1958 m. Trečiąjį tomą "Anekdota" rengia spau-

darbais ir jų kvalifikacija, jų darbus aukštai įvertino ir pripažino, kad Čiurlionio palikimą konservuoti ir restauruoti galima drąsiai patikėti LTSR Dailės muziejaus restauratoriams, kurie pripažinti visoje Tarybų šalyje. Apskritai komisijoje dalyvavę svečiai (Filatovas, Tuševskis, Anosova, Kostikova, Gerasimova) pabrėžė, kad Čiurlionio darbus turi konservuoti ir restauruoti patys lietuviai, nes jie geriausiai jaučia Čiurlionio kūrybos dvasią ir vertę. Tai respublikos restauratorių garbės reikalas.

3.

Kaip bus vykdomi šios komisijos pasiūlymai?

LTSR Kultūros ministerija sudarė Čiurlionio kūrinių konservavimo ir restauravimo nuolatinę komisiją, į kurią įtraukti anksčiau minėtos komisijos nariai iš Maskvos, Leningrado, Varšuvos, LTSR Kultūros ministerijos, Kauno M. K. Čiurlionio Dailės muziejaus bei LTSR Dailės muziejaus darbuotojai, restauratoriai.

Sudaryta Čiurlionio darbų konservavimo ir restauravimo grupė, į kurią įeina geriausi LTSR Dailės muziejaus restauratoriai. Jai vadovauja aukščiausios kategorijos dailininkė restauratorė, chemikė G. Drėmaitė.

Komisija jau patvirtino šios grupės paruoštą Čiurlionio kūrinių konservavimo bei restauravimo metodiką, kontroliuos restauravimo grupės darbą, jai teiks įvairią paramą ir konsultacijas. Jei reiks, papildomai bus kviečiami specialistai ne tik konsultacijai, bet ir darbui iš Maskvos, Leningrado ir užsienio.

Šiuo metu imtasi teisingai su tvarkyti M. K. Čiurlionio galerijos saugyklos — sudaryti visas sąlygas, kad čia laikomiems kūriniams negrėstų jokie pavojai, bus skubiai ištaisytos klaidos, padarytos perreminant darbus.

Antras labai didelis uždavinys, kurį turės išspręsti dailininkai restauratoriai, chemikai, fizikai, prieš pradėdami sudėtingesnius darbus, — mokslinės techninės dokumentacijos sudarymas; pirmiausia kiekvienam restauruojamam ir konservuojamam darbui, o vėliau — visiems kitiems kūriniams. Reiks chemiškai ištirti popierių, gruntą, rišamasias medžiagas ir dažų pigmentus. Kartu reikės tikrinti saugyklų ir ekspozicijų oro bei įvairių daiktų ir eksponatų mikrobiologinį užteršimo laipsnį. Tik po to, palaipsniui, pradedant nuo mažiau sudėtingų darbų, bus imtasi konservavimo bei restauravimo. Tikime, kad Lietuvos nacionalinė vertybė — M. K. Čiurlionio kūryba, tapusi visos Tarybų šalies ir pasaulio kultūros dalimi, bus išsaugota.

Pranas GUDYNAS
Dailininkas restauratorius,
M. K. Čiurlionio kūrinių
konservavimo ir
restauravimo komisijos
pirmininkas

dai.

Rinkinio paskirtis yra daugiau populiari, pramoginė. Autorius nepretenduoja į moksliškumą. Jam rūpi atskleisti asmeniškai sukauptą gan didelį tautosakos lobį, parodyti mįslių samojingą žaismingumą, išmintį, poetinį grožį.

Trumpoje pratarmėje J. Puikūnas iškelia folkloro reikšmę literatūrai. Mini I. Kanto teigimą, "kad lietuvių turtinga kalba turi būti išlaikyta, nes ji yra raktas, kuris gali padėti atspėti žymias kalbotyros ir mokslo pažangos mįsles".

"Mįslė", anot autoriaus, "yra vaizdingas posakis, išreiškias kokį daiktą, dalyką ar veiksmą, dažnai perkeltine (ar prislėgta) prasme, kur reikia atspėti tikrąją prasmę". Tokie posakiai ugdo žmogaus vaizduotę, parodo greitą suvokimą, sumanumą. Tuo tarpu mįslės, pramintos minklėmis, "dažnai stebina nelauktu savo paslapties žaismingu atspėjimu". Štai, minklės pavyzdys: "Kas atimant didėja, o pridėdant mažėja? — Duobė".

Rinkinio medžiaga suskirstyta į 22 skyrius, mįsles rūšiuojant pagal turinį: augmenija, daiktai, dalykai, gėris ir blogis, gyvūnija, namai, sveikata, šeima ir t. t. 21-mame skyriuje sudėti jausmažodžiai, garsų pamėgdžiojimai ir jų atspėjimai. Paskutiniame skyriuje randame kelias mįslių dainas, kaip "Stelmužės ažuolo mįslę šimtagyslę", lakūnų Dariaus ir Girėno tragiškam mįslingam žuvimui skirtą K. Binkio eil. "Lituanica" ir kelias trumpas pasakas.

Apie autorių rašoma aplanke. Gimė 1893 m. Rogupių kaime, Griškabūdžio valsč. Šakių apskr. "Jonas Puikūnas buvo vienas iš pirmųjų atskiros lietuvių bataliono Galicijoje 1917 m." 1927

m. baigė VD universiteto teisių fakultetą ir vėliau buvo paskirtas taikos teisėju. Nuo ankstyvųjų dienų mylėjo raštus ir bendradarbiavo periodikoje: Šaltinyje, Lietuvių Balse, Karyje, Trimite, Mūsų Žinyne ir kitur. Aktyviai dalyvauja įvairiose organizacijose ir kultūriniuose parengimuose. Bet didžiausią dėmesį skiria lietuvių tautosakai. Taigi savo ilgą amžių J. Puikūnas leido ir leidžia darbščiai, turiningai, niekad neprarasdamas humoro. Korektūros klaidų pataisymų puslapį baigia paskutine mįsle: Kas neklysta? — Kas nieko nedirba.

Dailiai išleistas "Mįsles" su malonumu skaitys kiekvienas lietuvis. Rinkinys ypač parankus tiems, kurie, rašydami į spaudą, nori savo mintis pagyvinti vaizdingu posakiu. Knygą, papuoštą keliomis iliustracijomis ir liaudies ornamentų vinjetėmis, galima užsakyti sekančiu antrašu: Bonnie Press, 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, Calif., 90029. Kaina: minkštais virš. \$3,50, kietais — \$4. Pr. V.

LAIKĄ PASIVIJUS

Politikos žurnalas į Laisvę dažniausiai nespėdavo eiti su laiku — vėluodavosi. Bet dabar, štai, vos po Naujųjų Metų jau išėjo žurnalo numeris, atžymėtas 1971 m. gruodžiu. Tai, matyt, darbštaus ir labai pareigingo naujojo redaktoriaus Juozo Kojelio nuopelnas.

O skaitytojuose šis žurnalas yra labai mėgiamas ir laukiamas svečias, nes jis patiekia jiems gana daug itin aktualios bei geros medžiagos.

Į Laisvę ypatingai turėtų būti svarbi tiems, kurie mėgsta politinius rašinius, nes leidinys ir vadina save "politikos (ir tik politikos) žurnalu". Skaitytojų laiškuose kažkas net yra pageidavęs, kad į Laisvę vadintųsi politikos ir kultūros žurnalu. Gal tai ir būtų logiška, nes žurnale, be

politikos straipsnių, randama ir beletristikos gabalų bei kitokios medžiagos. Anajam numeryje buvo fragmentas iš A. Kairio romano, šitame gi A. Barono "Vėjas lekia lyguma" knygos ištrauka.

Beje, žurnalo sukirpimas — daugiau moderniškas, galima sakyti, nusižiūrėjęs į nūdienius ypač Šiaurės Amerikos žemyno politinius ir nepolitinius magazinus. Jame skaitytojų laišakai yra žurnalo pačioj pradžioj, o vedamieji nukelti į leidinio pabaigą.

Ar tai yra gerai, čia nesvarstysime, bet skaitytojos Alės Rūtos nuomone, vedamieji girdi, turėtų būti pradžioje, kitas rašytojas (kartu ir skaitytojas) Jurgis Gliuda samprotauja, jog šitokia tvarka, gal būt, buvusi padaryta, norint paskutiniu akordu reziumuoti žurnalo turinį.

Man gi atrodytų, jog nei vienu, nei kitu atveju — nieko blogo. Vedamieji straipsniai visų kraštų laikraščiuose ir žurnaluose nebūtinai buvo spausdinami pirmuosiuose puslapiuose. Kai kur pirmuosiuose, kai kur — antruosiuose, dažniausiai po laikraščio metrika, kai kur — net vidury laikraščio, dar kai kur laikraščio arba žurnalo gale.

Konkrečiai kalbant, į Laisvę vedamieji nebuvo ir nėra visiškai žurnalo turinio reziumė, o vienos ar kitos minties paryškinimas arba praplėtimas. O skaitytojų laišakai gal ir galėtų būti nukelti į žurnalo galą, tuo labiau, kad juose (ypač šiame numeryje) skaitytojai jokių ypatingesnių klausimų ir neiškelia. Nors ir šiame atvejuje — nieko tragiško. Ir angliškieji magazinais tuos laiškus pagerbia, spausdami pirmuosiuose puslapiuose.

Kas šiame numeryje įdomesnio? Nemažai. Pirmuoju rašiniu redaktorius spausdina a. a. gen. konsulo P. Daužvardžio paskaitos, skaitytos Fronto Bičiuliams Chicagoje 1968 m. turinį.

NAUJI LEIDINIAI

Lietuvoje išleistas naujas Ievos Simonaitytės romanas "Paskutinė Kūnelio kelionė", Romaldo Lankausko prozos rinkinys "Džiazo vežimas", Juozo Pažeros apysakų knyga "Auksas".

ISTORIJOS METRAŠTIS

Lietuvos Mokslų akademijos Istorijos institutas Vilniuje išleido "Lietuvos istorijos metraščio" pirmąją knygą.

Metraštyje bendradarbiauja istorikai B. Vaitkevičius, R. Kulikauskienė, J. Jurginis, M. Jučas ir kt. Skelbiami du S. Daukanto laišakai, kurie iki šiol dar nebuvo spausdinti.

— Lietuvoje išleistas Virgilijaus Juodakio leidinys apie 1898 m. gimusio kraštotyrininko Balio Buračo gyvenimą ir kūrybą.

Tai duoklė mirusiam mūsų diplomatu pagerbti. Kitas, pasakyčiau, gana įdomus rašinys — tai prof. dr. A. Musteikio "dvylekis", kaip pats autorius rašo, prie kito profesoriaus dr. A. Macelnos rašinio "Nuo komės bėgame". Tai ne polemika, bet papildomi (ir labai įdomūs) išvedžiojimai. Tuo pačiu reikalu, tik trumpesniais tekstais žurnale dar pasisako J. Gliuda ir V. Akelaitis.

Toliau dr. P. Kisielius rašo tema "1941 m. sukilimo prasmės ieškojimas", pagerbiami mūsų kritusieji didvyriai Juozas Lukša ir Julijonas Butėnas, dedamas a. a. dr. Prano Padalio žodis "Lietuva, už Tave aš mirštu", pasakytas 1949 m. Marianapolėje, Vyt. Vaitiekūno įsakmi studija apie raudonąją Kiniją naujam valdmenyje, A. Barono beletristinis fragmentas "Praver-tas langas", mano paties rašinys apie "Nepr. Lietuvą", jos gyvavimo 30 metų sukakties proga, organizacijų veiklos reportažai, du vedamieji ir kt. Pr. Alšėnas

MYKOLAS- KLEOFAS OGINSKIS IR LIETUVA

Dar neturėjo Mykolas-Kleofas Oginskis nė trisdešimties metų, o jo polonezai jau buvo žinomi toli už Lietuvos—Lenkijos valstybės ribų. Pradedamos kurti apie jį legendos, išgalvotos istorijos... Apie jas nemaža yra rašęs rusų muzikologas I. Belza. Prisipažinkime: ir šiandieninis Oginskio mėgėjas labai maža apie jo gyvenimą žino. Reikėtų bent truputį nupūsti užmaršties dulkes, prisiminti jo įnašą ne tik į pasaulinės kultūros lobyną, bet ir jo nuopelnus lietuvių kraštui, nes M. K. Oginskio — kaip ir A. Mickevičiaus — gyvenimas tampa susijęs su Lietuva, ypač su Vilniumi. 1792 metais jis įrašomas Vilniaus miesto piliečiu; be to, buvo šio miesto atstovu-delegatu prie karaliaus Augusto ir seimo, o 1794 m. — prie Lietuvos Vyriausios tarybos, dar vėliau iš caro Aleksandro I gauna šiam kraštui ekonominių lengvatų.

M. K. Oginskis priklausė tai 18 a. pabaigos ir 19 a. pradžios politinių ir kultūrinių veikėjų grupei, kuri, išaugusi lenkiškos kultūros įtakoje, kildino save iš lietuvių.

Pagal Volfo tyrinėjimus, Oginskių giminė Lietuvoje įsikūrė 1486 m., kai Didysis Lietuvos kunigaikštis Aleksandras dovanojo jiems Ogintus Žiezmarų paviatę, ir įsigali 17—18 a., savo politinę galią prilygdamį Radviloms, Sapiegoms, Pacams. M. K. Oginskio tėvas Andrejus Oginskis buvo Ašmenos seniūnas su Lietuvos kardininko titulu, o po to — didysis Lietuvos kancleris, Trakų kaštelionas ir pagaliau Trakų vaivada.

Tradicinė Mykolo-Kleofa Oginskio gimimo data laikoma 1765 metų rugsėjo mėn. 25 diena. Pagal tradiciją manoma, kad jis gimęs Guzove, netoli Varšuvos. Kiti, — tiesa, abeiotini, — šaltiniai nurodo, jog jis gimęs Vilniuje 1765 m. balandžio mėn. 14 d. Vaikystė prabėga, besimokant muzikos tėvų dvaruose, daugiausia Lenkijoje (Guzove, Sudluose). Būsimasis kompozitorius lankosi ir vadinamojoje „lietuviškojoje“ savo dėdės Mykolo-Kazimiero Oginskio rezidencijoje — Slonime. Mykolas-Kazimieras Oginskis, didysis Lietuvos elmonas, buvo išplėtęs ne tik didelę ekonominę, bet ir kultūrinę veiklą: iškasdino kanalą, sujungusį Nemuną su Dnepru, įsikurdino namų teatrą, kapelą, pats kūrė ir atlikdavo muzikos kūrinius, tobulino muzikos instrumentus, įsteigė spaustuve, rašė knygas. Slonimas tapo savotišku kultūros centru tarp Varšuvos ir Vilniaus, ir, aišku, turėjo įtakos jaunajam Mykolui-Kleofui.

Devyniolikos metų pradėjęs politinę karjerą, Mykolas-Kleofas Oginskis greitai tampa vienu iš artimesnių karaliaus Stanislovo Augusto Poniatovskio patarėjų, o taip pat diplomatu. 1791-ieji metai. Prancūzijoje kyla revoliucija, o Lietuvos—Lenkijos valstybė prieš antrąjį padalinimą pergyvena neramias dienas. Tais metais M. K. Oginskis siunčiamas į Olandiją ypatingu pasiuntiniu, o truputį vėliau — su specialia diplomatine užduotimi į Londoną. Apie paskyrimą Olandijon M. K. Oginskis vėliau „Memuaruose“ rašė: „Aš priartėjau prie prancūzų revoliucijos teatro... Dvidešimt ketverių metų amžiaus buvau labai patenkintas, galedamas iš arti matyti įvykius, kurių aprašymai žavėjo mano vaizduotę ir žadino smalsumą“. Truputį toliau jis šilčiau atsiliepia apie prancūzų respublikonus ir prisipažįsta ne vieną kartą girdėjęs jų revoliucinę dainą „Sa ira“.

Jaunuolio širdyje randa atgarsį to meto švietėjų-filosofų S. Stašico ir Kolontajaus mintys. Pirmasis knygoje „Parsipėjimai Lenkijai“ nurodo politines ir socialines negeroves Žečpospolitoje: „Kaip tik magnatai-oligarchai ir žudo Lenkiją... Toje šalyje, kur įstatymais yra ydos ginklas, piliečių respublika tampa plėšikių, išdavikų, žodlaužių ir parsidavėlių respublika“. Stašico mintys kai kur persipina su Vilniaus pijaro Konarskio mintimis, kuris dar gerokai anksčiau už Stašicą pasisakė prieš „liberum veto“ teisę („Apie sėkmingą sei-

vimą“). O Kolontajus buvo idejinis Kosciuškos sukilimo vadas, ką, tarp kitko, patvirtina pats Oginskis savo „Memuaruose“.

Tais jaunystės metais M. K. Oginskis, matyti, daug ką pergalvojo ir stipriai pergyvena tragiškas Respublikos padalinimo dienas. Kai tik jį, bebūnantį „lietuviškuose dvaruose“, pasiekia garsas apie prasidėjusį 1794 m. sukilimą, Oginskis skuba į Vilnių.

1794 m. balandžio 24 sukilėliai, Jokūbo Jasinsko vadovaujami, paima Vilnių ir tą pačią dieną pasirašo lietuvių tautos sukilimo aktą, patvirtindami jį vieša priesaika Vilniaus Rotušės aikštėje. Sekančią dieną įsteigiama Lietuvos Vyriausioji taryba. M. K. Oginskis atsiskako nuo Lietuvos išdininko pareigų senojoje valstybinėje mašinoje ir, Jasinskui pasiūlius, sutinka būti Vilniaus miesto delegatu Lietuvos Vyriausioje taryboje. Apie jo pritarimą sukilimui byloja kad ir toks faktas, jog net laiškus savo žmonai adresuoją: pilietei Izabelei Oginskai ir antspaudinį kunigaikščio herbą (!) pakeičia skydu su įrašu: „Laisvė, Pastovumas, Nepriklausomybė“. Skirdamas didžiulę sumą sukilimo reikalams, Oginskis pasakė: „Tėvynei atiduodu savo turtą, darbą ir gyvybę“. Kai Vilniuje plinta provokatorių ir sukilimo prieš kalbos ir paskalos, nukreiptos prieš Vyriausios tarybos narius, Oginskis viename miestiečių susirinkime sako kalbą, ginčydamas tarybos veiklą ir programą. Vilniaus visuomenė pritarimo audra sutinka M. K. Oginskio kalbą ir ypač jo šūkį: „Laisvė ir tėvynės nepriklausomybė arba mirtis!“ Pats oratorius „Memuaruose“ mini, kad tai buvusi viena tų gražių dienų jo gyvenime, kurių užmiršti negalima.

Tuo metu, kai Vilniaus municipalinei gvardijai vadovavo buvęs baudžiauninkas Stučka-Gucevičius, Vilniaus pilietis, buvęs kunigaikštis Oginskis savomis išgalėmis organizuoja sukilėlių kariuomenės šaulių padalinius, jiems vadovauja. Matydamas, kad sukilimui reikalinga valstiečių parama, su šauliais jis vyksta į savo dvarus vakarų Baltarusijoje skelbti valstiečiams, jog jie atleidižiami nuo baudžiavos. Jo planus sugriaua pastojusieji keliai Cicianovo ir Knoringo vadovaujami caro kariuomenės daliniai. Vėliau Oginskis vadovauja sukilėliams, veikusiems šiaurės-rytų Lietuvoje apie Dusetas ir Zarasus.

Kaip žinoma iš rašytinių šaltinių, sukilimo metais Oginskis rašo marsus ir žygio dainas, kurias dainuodavę jo šauliai. Gaila, šie marsai ir dainos mūsų nepasiekė. I. Belzos nuomone, Oginskis buvęs pirmu patriotinių dainų ir revoliucinių marsų autoriumi buvusioje Respublikoje.

Kalbant apie Oginskio veiklą sukilimo metu, nereikia manyti, jog jis visais klausimais vienodai pritarė Vilniaus sukilėlių programai. Pirmiausia, jis nepritarė separatistiškiems Vilniaus tarybos veiksmams ir išvis greičiau atstovavo nuosaikiojo sparno linijai, negu patiemis revoliucingiesiems elementams. Bet antra vertus, M. K. Oginskio pozicija buvo daug radikalesnė, negu Lenkijos sukilimo vadovybės pozicija.

Sukilimą numalšinus, Oginskis, kaip ir daugelis kitų nepasirašiusių kapituliacijos sukilėlių, emigruoja. Prasideda karštingi diplomatiniai ir politiniai klajonių metai. Pradžioje Viena, po to Italija, Malta, Turkija, Prancūzija (vos ne tie patys keliai, kuriais vėliau apkeliaus A. Mickevičius).

Daugelis lenkų emigrantų su didele vilimi zvelgė į Napoleono Bonaparto asmenį. Oginskis taip pat tikisi, kad šis generalas, o po to ir pirmasis konsulas atkurs padalintą Respubliką. Spėjama, kad šiais metais Oginskis parašęs Napoleono garbei vienaveiksme operą „Zelida ir Valkuras, arba Bonapartas Kaire“. Tačiau metai slenka, viltys blesta, o pažadai lieka tušti. Tai buvo Oginskiui dvasinės krizės metai. Jis pats prisipažįsta, kad tuo metu improvizavęs liūdnas melodijas. Oginskio neapsirakta, nes vėliau, kaip rašoma „Memuaruose“, jis turėjęs progos pasikalbėti su vienu iš Napoleono artimųjų — maršalu Diuroku, kuris nedviprasmiškai davė suprasti, jog Napoleonas laiką lenkus geraiis kariais savo armijai, bet neigiamai nusistatęs jų savarankiskumo klausimu.

Tuo tarpu Rusijoje Ekateriną II pakeičia Pavlas I, o šį — Aleksandras I. Kosciuškai grąžinama spaga. Lenkų politiniams emigrantams leidžiama grįžti. Sklinda gandai apie Respublikos atstatymą. Oginskis grįžta ir keletą metų gyvena savo dvaruose netoli Vilniaus. Ad. Cartoriskis, buvęs Respublikos magnatas, taip pat Oginskio draugas, kurį laiką tvarkė Aleksandro I vidaus ir užsienio politikos klausimus. Jis kuria kultūros centrus priklausančioje Rusijai Lietuvos—Lenkijos valstybės teritorijoje. Ne be Cartoriskio ir Oginskio nuopelnų Vilniaus Aukštajai mokyklai suteikiamas impe-

ratoriškojo universiteto vardas, o jo mokslinei apygardai priskiriamos gubernijos iš dabartinių Lietuvos, Baltarusijos ir šiaurės-vakarų Ukrainos žemių.

M. K. Oginskis išrenkamas Vilniaus Universiteto garbes nariu, tampa Universiteto mecenatu: padovanoja du mikroskopus, teleskopą, papildo gamtos ir istorijos kolekcijas, dalyvauja Universiteto Senato (mokslinės tarybos) posėdžiuose. Oginskio rūpestiu garsiam ano meto mokslininkui J. Sniadeckiui suteikiama amnestija.

Be universiteto renimo, Oginskis, gyvendamas Vilniuje, įkuria geradarių įstaigą, kurį laiką būna jos pirmininku, jai atiduoda pajamas už spausdintus savo kūrinius.

Po kelių ilgų išvykų užsienin, kur, matyti, buvo zonuojama politinė padėtis Europoje ir galimybės atkurti Respubliką, Oginskis 1810 m. prašo iš caro palengvinimų Lietuvos kraštui. Tuo metu Aleksandras jam suteikia senatoriaus vardą ir net pakelia į slaptuosius tarybus. Kai kas šitokią Oginskio ir Rusijos caro suartėjimą laiko kompromisu iš Oginskio puses. Tačiau, atrodo, tai reikėtų kitaip vertinti. Nepavykus ginklų atkurti Respublikos, jis ieško naujų diplomatinė kelių savo politiniams tikslams įgyvendinti. Beje, šiuo metu nuo unijinių (t. y. Žečpospolitos atkūrimo) tikslų jis atsiskako, o visą dėmesį ima skirti Lietuvai. Antai, eidamas naujas pareigas, Oginskis siekia narių, Lietuvai palankių administracinių pertvarkymų. Pagaliau 1811 m. gale Oginskis dar kartą bando gauti iš caro konkrečių pažadų ar darbų, šį sykį pateikdamas Lietuvos Hercogystės sukūrimo projektą. Be finansinių ir ekonominių palengvinimų Lietuvai, jis nieko kito nelaimi.

1815 m. gydymosi prefektu Oginskis išvažiuoja iš Rusijos ir apsigyvena Florencijoje. Ten 1833 metų spalio 15 d. ir miršta.

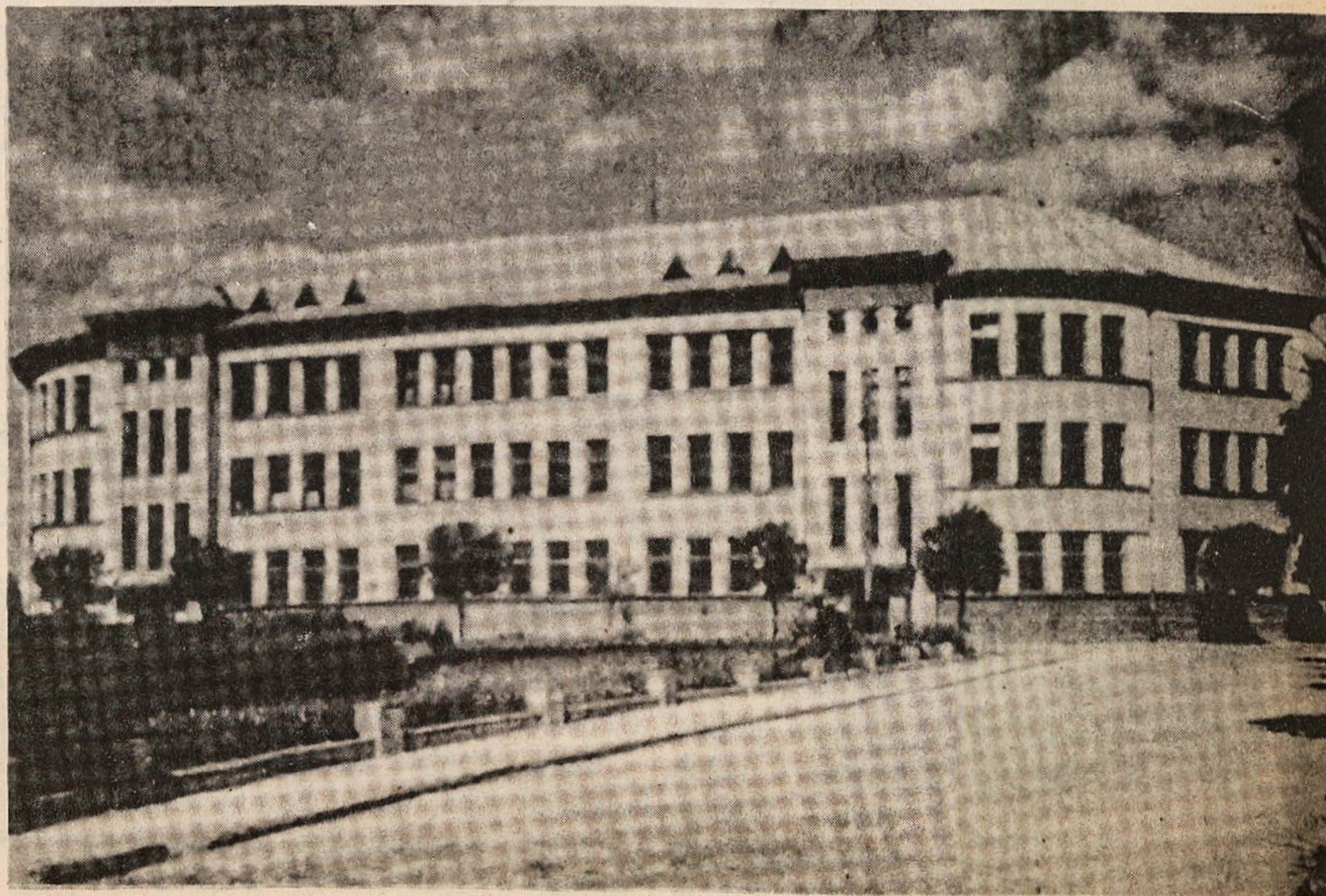
Paskutiniuosius gyvenimo metus pašvenčia „Memuarų“ rašymui. Parašyti prancūzų kalba, jie susilaukė dviejų leidimų Paryžiuje. A. Mickevičius 1851 m. rašė prancūzų istorikui Žiuliui Mišle, rekomenduodamas „Memuarus“ kaip šaltinį Kosciuškos biografijai. „Oginskio memuaruose apie Lenkiją ir lenkus nuo 1788 ligi 1815 metų galo“ (toks pilnas pavadinimas) daug vietos skiriama ir Lietuvai, kurią jis laikė didžiosios Lenkijos (t. y. Žečpospolitos) dalimi, taip pat, kaip ir Vakarų Ukrainą bei Baltarusiją. „Memuarai“ yra įdomus šaltinis kai kuriems susijusiems su Lietuva įvykiams pažinti. Pavyzdžiui, pirmame „Memuarų“ tome detalai aprašyti 1794 m. įvykiai Vilniuje ir visa tolesnė sukilimo eiga Lietuvoje. Vilniaus sukilimui Oginskis skyrė didelį dėmesį. „Memuaruose“ prisipažįsta norėjęs plačiai aprašyti todėl, kad apie jį mažai kalbėję jo amžininkai, rašiusieji apie Kosciuškos sukilimą Lietuvoje.

Trečias „Memuarų“ tomas beveik visas skirtas įvykiams Lietuvoje. Tačiau įdomiausia šiame tome — tai priedas prie dešimtos knygos. Jame glaustai išdėstyta Lietuvos istorija; autorius pasakojimo tonas pakilus, daug kur pasigirsta net panegriškos gaidelės. Tai bene pirmas populiariai išdėstytas Lietuvos istorijos aprašymas, kuris buvo plačiai priimamas prancūziškai skaičiusiai Vakarų Europos visuomenei. Sunku pasakyti, kokią konkrečią reikšmę turėjo šis aprašymas, bet, be abejo, kažkuriuo maslu Vakarų Europoje prisidėjo prie Lietuvos vardo populiarinimo, panašiai kaip ir Ruigio 18 a. bei Rėzos 19 a. pradžioje daryti lietuvių liaudies dainų vertimai — prie lietuvių liaudies kūrybos populiarinimo. Ta proga prisimintina, kad daugelis vokiečių bei prancūzų romantikų, o vėliau ir kritinio realizmo atstovų ne tik užsimena apie Lietuvą, bet ir perdirbina lietuvių liaudies dainas arba skolinasi siužetus savo kūriniams iš Lietuvos istorijos ar liaudies dainų (panašiai parašyti daugelis šamiso poezijos kūrinių, V. Hugo odė „Jaunajai mergaitei“, P. Merimė novelė „Lokys“ ir kt.). 1823 m. Paryžiuje išleidiama knyga „Užsienio teatrų šedevrai“, kurioje atspausdintos kelios lenkų tragedijos; jų tarpe ir A. Felinskio „Barbora Radvilaite“.

Be „Memuarų“, Oginskis dar paliko: „Mano biografija nuo vaikystės ligi 1788 m., kai prasideda mano memuarai“, „Laiškai apie muziką“, „M. Oginskio laišku rinkinys...“ ir kt.

Tačiau bene gyviausias mums Oginskis tada, kai kalbame apie jo muziką. Jis parašė apie trisdešimt fortepijoninių ir apie dvidešimt vokalių kūrinių. Daug jo dalykų neišliko, daug kas lieka nenustatyta, abejotina.

Oginskio polonezai skiriasi nuo kitų jo amžininkų para-

INŽ. A. GARGASO PROJEKTUOTA PANEVŽIO Miesto MOKYKLA

PRIEŠ 50 METŲ

PETRAS LELIS

Tauragė buvo judriausias Lietuvos provincijos miestas. Magistralinis plentas Ryga-Šiauliai-Tilžė gal ir buvo svarbiausia judėjimo priežastis. Be to, didelė pasienio prekyba su Vokietija daug lėmė. Mieste buvo gimnazija, mokytojų seminarija, komercinė mokykla, nauja moderniška ligoninė, didžiausi Lietuvoj šaulių namai, dvi miškų urėdijos, Maisto fabrikas, Lietūkio sandėliai ir naujos kareivinės, kur stovėjo 7 pėst. pulkas. Tai irgi atributai, kurie davė miestui judrumo. Kariškiai suteikė miesto gyvenimui daugiau spalvingumo, bet jų visuomeniniai santykiai, pagal Raštikio koncepciją, iššaukdavo visuomenėje neigiamą nusistatymą. Jie jautėsi privilegijuotoje padėtyje, kaip tam tikra kasta, kuri turi užimti pirmas vietas...

Tautininkų pirmininku buvo seminarijos direktorius M. Mačernis, vėliau adv. Pr. Stirbys. Jie kišosi ne į savo reikalus. Tik dr. Gečiui, ligoninės direktoriui, tapus pirmininku, tautininkų "diktatūra" nebuvo jaučiama.

1935 m. Lietuvos kariuomenės teismas nubaudė Klaipėdos vokiecininkus Neumann ir Sass už priešvalstybinę veiklą ir dėl to Vokietija nutraukė prekybą su Lietuva, nebeperko net lietuviškų žąsų...

Valdžia įpareigojo visus valdininkus pirkti žąsis pagal algos dydį – berods nuo 50 litų algos vieną žąsį, mokant už ją po 5 litus. Tai buvo nemaža problema, ypač aukštesniems valdininkams, pvz., man teko pirkti 30 žąsų. Bet tuojatsirado išeitis – užteko pasirašyti kvitą, kad pardavei jas už tą pat kainą žydui. Valdžia atskaitė iš algos prideramą sumą už žąsis, bet valdininkai gavo savo pinigus iš

šytų polonezų, kaip „Laiskuose apie muziką“ rašo pats autorius, tuo, kad jie skirti ne šokiui. Parašyti šokio pagrindų, jie pilni emocinio turinio, sukelia lyriškai dramatiškus jausmus. Stai kodėl amžininkai jo polonezams davė charakteringus pavadinimus: la-minorinį vadino „Atsisveikinimu su tėvyne“, fa-mažorinį – „Lenkijos padalinimu“, ir tik do-minorinį pats kompozitorius pavadino „Atsisveikinimu“. Oginskis peržengia to laiko įprastinius polonezo rėmus; jo polonezai – lyg fortepijoninės miniatiūros, būsimų naktiurnų ar baladžių prototipai. Kai kada jo kūriniuose nelauktai suskamba triūbų signalai, lyg sukilėlių maršo aidai.

Kaip pažymi garsusis vengrų kompozitorius Lisztas, M. K. Oginskis 19 a. pirmojoje pusėje buvęs labai populiarus. Tai buvo vienas žymesnių lenkų kompozitorių ligi Šopeno. Dar Oginskiui gyvam esant, jo kūriniai buvo išleisti Varšuvoje, Vilniuje, Peterburge, Prahoje, Leipcige, Berlyne, Vienoje, Paryžiuje, Milane ir kituose miestuose.

Ir jei apie muzikinę M. K. Oginskio veiklą yra šis tas parašyta lenkų ir tarybinėje kritikoje – bandyta nustatyti kompozitoriaus ryšį su Mocarto mokykla, jo muzikinį išsimokslinimą, išnagrinėtas muzikinis palikimas, – tai vis tik dar labai maža padaryta, tiriant kitas jo veiklos sritis. Neanalizuotas jo literatūrinis palikimas, nėra darbų apie visuomenines bei estetines jo pažiūras, netgi dokumentaliai nenustatyta tikslė gimimo data. Neaišku, kaip ir kiek įtakos jo veikloje turėjo lietuviškasis elementas, nors jis pats „Memuaruose“ rašė esąs kilęs iš lietuviškos šeimos. Ten pat jo duota Teligalos ežero etimologija leidžia spėti, kad jis, jei ir gerai nemokėjo lietuvių kalbos, tai vis tik buvo su ja susipažinęs, šiek tiek vartojo. Pagaliau ir muzikiniame jo palikime daug kas neaišku: žinomos tik kelių pirmųjų polonezų parašymų datos ir aplinkybės. Spėjama, kad pirmą kartą garsusis Oginskis polonezas „Atsisveikinimas su tėvyne“ išspausdintas Vilniuje 1820 metais. Tada savaime kyla klausimas: gal jis tiesiogiai susijęs su Oginskio buvimu Lietuvoje?

Sie ir dar daugelis kitų daugiau ar mažiau svarbių klausimų laukia tyrinėtojų dėmesio.

Gvidonas Bartkus
(Kult. Barai)

NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS POLICININKAI IŠEIGINĖMIS UNIFORMOMIS

žydėlio. Žąsys išgelbėjo Romą – jos padėjo ir Lietuvos ūkininkams.

Tais pat metais prasidėjo ir pasaulyje neramumai. Hitleris sulaužęs Versalio diktatą įvedė vokiečių kariuomenę į demilitarizuotą Reino sritį, italai užpuolė Abisiniją ir ją nukariavo, o 1936 m. prasidėjo Ispanijoje pilietinis karas.

Savo šeimą perkėliau gyventi į Panevėžį, o 1937 m. pradžioje išvykau iš Tauragės, išdirbęs Žemaitijoje septynerius metus.

ROKIŠKIS 1937 METAIS

Tauragėje išgyvenau beveik tris metus, visą laiką įtemptame darbe, bet ten ir atlyginimą gavau didžiausią. Algų ir privačių darbų pajamos sudarė porą tūkst. litų per mėnesį, bet nuo privačių darbų reikėjo mokėti didelį darbo pajamų mokestį – apie ketvirtį visų pajamų. Tas mokestis Lietuvoje įvestas 1932 m. Valdininkai, kurie gavo algą, darbo pajamų mokesčio nemokėjo, nes buvo atskaitoma iš algos apie 20% valstybės biudžetui subalansuoti.

Nors Tauragėje buvo pelningiausia vieta, bet mano tikslas buvo persikelti į savo tėviškę Panevėžį arba bent arčiau jo, nes ten turėjau 10 ha ūkį, namus ir ten gyveno mano šeima. Savaitgaliais važinėdavau traukiniu, kas užimdavo 3-4 val., nors atstumas tik 180 km.

Sužinojęs, kad Rokiškyje pasitraukia inž. Litas, prašiau savo šefą inž. Novickį perkelti mane į Rokiškį, kuris tik 90 km nuo Panevėžio ir greituoju traukiniu nepilna valanda kelionės. 1937 m. sausio 3 d. persikėliau į Rokiškį, kur išbuvau tik metus iki atsirado laisva vieta Panevėžyje.

Rokiškis – mažesnis už Mažeikius, Uteną ir Raseinius – turėjo apie 5000 gyv., bet jis buvo daugiau žinomas dėl bažnyčios, kuri po Vilniaus bažnyčių buvo laikoma gražiausia Lietuvoje. Jos pastatymas kainavęs apie milijoną rublių. Ji stovėjo prieš grafo Pšezdeckio dvaro rūmus, bet ilgos aikštės atskirta. Tarpdvaro ir bažnyčios stovėjo Nepriklausomybės paminklas. 1919 m. Rokiškis pergyveno šturpias bolševikų siautėjimo, bermontininkų invazijos ir Glovackio žvalgybininkų saulės dienas, ką gražiai ir įdomiai aprašė Švalstas savo knygoje "Dangus debesyse".

Apskritis nedidelė, bet turėjo 10 valsčių:

Rokiškio, Juodupės, Obelių, Južintų, Svedasų, Kamajų, Panemunėlio, Skapiškio, Pandėlio ir Panemunio. Obelių valsčius buvo didžiausias Lietuvoje.

Apskr. viršininkas Vl. Rozmanas, kurį pažinau gimnazijoje (kapitonas, dėstęs gimnastiką), buvo labai malonus ir draugiškas, bet kiek perlengvo nusistatymo – prisitaikydavo valdžios partijom. Viršininkavo Panevėžyje – buvo krikdemu, Biržuose – liaudininku, o dabar tautininkas. Priešingai Tauragės Petrauskui, jis buvo per daug dosnus rangovams ir kitokiems pataikūnams. Valdžios narių kaip ir nebuvo, tai savivaldybės reikaluose turėjo laisvas rankas. Bet jis labai nemėgo ar bijojo, jo žodžiais tariant "načalstvos" (viršininkų) iš Kauno. Tokiais atvejais, išvykdavo "tarnybos reikalais", o "načalstvą" sutikti pavesdavo policijos vadui. Susisiekiimo ministras su svita pavasariais važiuodavo specialiu traukiniu tikrinti gelžkelio ir kitų įstaigų. Viršininkui pavedus, man teko porą kartų ministrą sutikti ir palydėti į Rokiškio pašto įstaigą. (Min. Stanišauskas buvo mano mokytojas). Aprodžiau jam ir bažnyčią.

Atvykęs į Rokiškį radau pradėtas statyti tris mokyklas: Svedasų – 4 kompl. mūrinę, Ragelių ir Vadovų – po du kompl. medines. Statybos buvo vykdomos ūkio būdu, labai pamažu ir netvarkingai. Atidavėm jas rangovams užbaigti.

Svedasų Tumo-Vaižganto mokykla su centriniu šildymu ir vandentiekiu daug kainavo, o savivaldybė neturėjo pakankamai lėšų jai užbaigti, bet apskrus Svedasų viršaitis Budreika nuvažiuodavo į Užulėnį pas atostogaujantį prezidentą, įeidavo per virtuvę ir vis išprašydavo pašalpos tai mokyklai. Tokiu būdu ir ji buvo užbaigta. Tais pat metais suprojektavome ir pastatėme dar tris naujas mokyklas po 3 komplektus – Panemunėlio, Salų ir Pandėlio. Prie Pakriaunės dvaro pastatėme 30 m. ilgio tiltą per Kriauną ir atremontavom Panemunio tiltą per Nemunėlį. Tai maždaug viskas, ką per tuos metus Rokiškio apskr. padarėme.

Buvęs apskr. inžinierius Litas (Lietuvos vokiečių) buvo jau senas, bet labai mėgo medžioti. Neatsimenu, kur jis buvo iškeltas. 1944 m., jau bėgant iš Lietuvos ir laukiant traukinio Panevėžio gelž. stotyje, matau ateina šypsodamasis vokiečių generolas.

BUS DAUGIAU

Baltic Woodwork Co.

K. KIAUŠAS ir J. ŠIAUČIULIS

Daromos įvairios durys, langai, virtuvės kabinetai ir kiti
įvairūs medžio dirbiniai.

547 Lafleur Ave., LA SALLE 650, P.Q. TEL. 366-3884.

Highland Auto Body

611 LAFLEUR AVE., LaSALLE

TEL. 366-7281

- Atliekami mechaniniai darbai
- Išorės taisymas ir dažymas
- Dunlop padangos ir baterijos
(Lietuviams nuolaida)

Savininkai: V. Sušinskas 389-0571 ir J. Zavys 365-3252

Universal Cleaners & Tailors

B. KIRSTUKAS

239 FOURTH AVENUE
(at Wellington St.)
Tel. 769-2941

Valau ir taisau vyriškus ir moteriškus
drabužius. Siuvu naujus, pagal užsaky-
mus, vyriškus paltus, kostiumus ir kel-
nes. Aukštos kokybės medžiagos.

Tony's Photo Studio

1920 FRONTENAC ST. — MONTREAL, Q.

PORTRETAI · VEDYBOS · KRIKŠTYNOS

SUKAKTUVĖS MAŽAMEČIAMS

ĮVAIRIOS PROGOS

TEL. 525-8971.
T. Laurinaitis

BELLAZZI-LAMY INC.

ĮVAIRI MEDŽIO STATYBINĖ MEDŽIAGA:

Durys, langų rėmai. Izoliacija. Ten-Test.

Masonite, statybinis popieris, cementas,

B. P. išdirbiniai ir visa kt.

7682, BOUL. CHAMPLAIN LASALLE 366-6941

CFMB

LIETUVIŠKA RADIO
PROGRAMA

RADIO 1410 MONTREAL

KIEKVIENĄ TREČIADIENĮ, 11 VAL. VAK.

PROGRAMOS VEDĖJAS

L. Stankevičius, 1053 Albanel Cr., Duvernay, P.Q. TEL. 669-8834

KELEIVIS

NIEKAM NEPATAIKAUDAMAS, TEISINGA ŽODĮ SKELBDAMAS,
JAU EINA 66 METUS. JAME NEMAŽAI ŽINIŲ IR IŠ KANADOS
GYVENIMO, KIEKVIENAME NUMERYJE YRA SENIAI PAGAR-
SĖJĘ MAIKIO SU TĖVU PASIKALBĖJIMAI. YRA GRAŽIŲ AP-
SAKYMŲ, EILERAŠČIŲ. ADV. M.ŠVEIKAUSKIENĖ VEDA TEI-
SINIŲ PATARIMŲ SKYRIU.

Metinė prenumerata tik \$7.00

KELEIVIO 1971 m. kalendorius \$1.50

636 EAST BROADWAY
SOUTH BOSTON, MASS. 02127

Dr. J. Frison, B. Sc., D. C.

Chiropraktikas

1202 St. Joseph Blvd. East
Montreal (kampus de la Roche).

Tel.: 523-3525

Atdara: nuo 9 iki 1 val. ir nuo 4 iki 9 val. vak.

DATOS • VARDAI • ĮYKIAI

RASOS KVARTETAS DAINUOS BOSTONE

Ontario Londono Rasos
mergaičių kvartetas kon-
certuos Bostone, JAV,
kur kovo 13 d., 4 val. p.
p., dalyvaus seniausios
Naujosios Anglijos lietu-
viškos radijo programos
sukaktuviniame renginyje
Bostono Lietuvių piliečių
klubo auditorijoje. Ste-
pono ir Valentinos Minkų
radijo programa švęs
savo 38 metų sukaktį.

Iš Onos Ivaškienės,
Gintaro Karoso, Alice
Plevokaitės - Ruseckie-
nės, Juozo Rentelio ir
Elenos Valiukonienės su-
darytas komitetas, kuris
rinks talentus ir geriau-
sius šokėjus Gražuolei
pagerbti baliuje. Jis į-
vyks po popietės. Baliuje
dalyvaus "Miss Lithua-
nia of N. E." Kristina
Tautkutė iš Broktono.

IVINSKIO VARDŲ DRAUGIJA?

New Yorke buvusiam
prof. Z. Ivinskio minė-
jime J. Brazaitis pasiū-
lė steigti Z. Ivinskio
vardo draugiją, kuri rū-
pintųsi išleisti velionies
raštus.

PRANCŪZIJOS LIETUVIŲ

Prancūzijos Lietuvių
Bendruomenės tarybą su-
daro pirm. R. Bačkis, A.

J. Greimus, P. Klimas, J.
Lanskoronskis, A. Mar-
tinkaitė, G. Matorė, Z.
Mikšys, A. Mončys, kun.
J. Petrošius, B. Monsta-
vičienė-Soriano, E. Vai-
ciekauskas.

PLB valdybą eilę metų
sudaro pirm. kun. J. Pe-
trošius, vicepirm. ir sekr.
A. Mončys ir ižd. P. Kli-
mas.

Gegužės 2 d. Prancūzi-
jos lietuviai koresponden-
ciniu būdu rinks naują PLB
tarybą.

— A. Martinkaitė
— Zemp prancūzų rumunų
kultūrinių ryšių progra-
moje buvo išvykusi į Ru-
munią, kur dalyvavo
mokslinėje folklorininkų
ekspedicijoje į Karpatų
kalnus Transilvanijoje.

— Dail. Ž. Mikšys ir
A. Mončys liepos 22 -
rugpiūčio 7 d. rodė savo
darbus "l'Aquilone" ga-
lerijoje Urbino mieste
Italijoje.

— O. V. L. Milašiaus
poemai "Dans un pays d'
enfance..." muziką su-
kūrė Pierre Weill ir au-
toriaus teisėmis išleido
1971 metais.

— Bendro lavinimo
mokyklas Lietuvoje per-
nai baigė 22.000.

GINTARAS JAPONIJOJE

Japonijoje, Sapporo
mieste, vykstant žiemos
olimpinėms žaidynėms,
eksponuoti ir lietuviško-
jo gintaro meistrų dar-
bai.

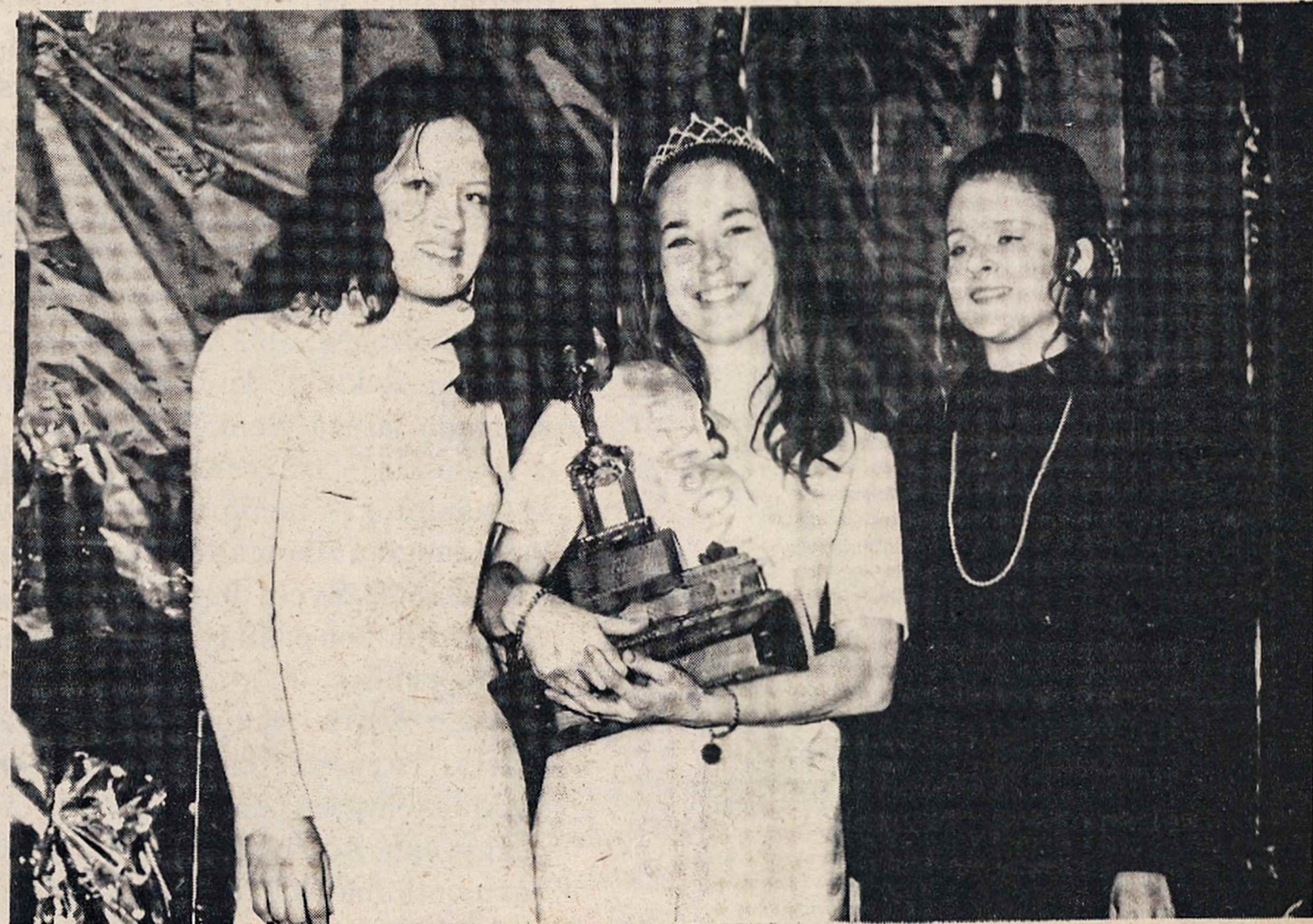
Liaudies meno draugi-
ja iš Vilniaus į Japoniją
pastuntė gintaro kolekci-
ją. Ją sudaro vėriniai,
pakabučiai, sagės, apy-
rankės ir kt. S. Žalienė
sukūrė specialiai olim-
pladai gintaro spalvų vė-
rinį.

london, ont.

NEPRIKLAUSOMYBĖS MINĖJIMAS

Londoniškų šįmetinis
Nepriklausomybės atsta-
tymo 54-tosios sukakties
minėjimas nebuvo eili-
nis. Pilnutėlė parapijos
salė atidžiai ir su pasi-
gėrėjimu stebėjo gyvą
jaunimo reiškimąsi.

Jaunieji kalbėtojai
prabilo jautriais, rinkti-
niais ir viltingais žo-
džiais. Baltijos sambū-
rio gausus jaunuolių cho-
ras perdavė tikrą, gilų
ir žaismingą lietuviškų
dainų niuansą ir atspalvį.
Studentų trio aidėjo
subtiliai ir širdin smūn-
gančiai. Net trys atskiri
telkiniai — žaliasis jau-

1972 METŲ NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS SPAUDOS BALIAUS POPULIARIAUSIOS LIETUVAITĖS
KONKURSO LAIMĖTOJOS — PRINCEŠĖ MARYTĖ KAZLAUSKAITĖ, KARALAITĖ DAINA KERBELY-
TĖ IR PRINCEŠĖ L. GABRUSEVIČIUTĖ. Tonys Studio nuotrauka.

7 m. amžiaus E. Lazonytė ir 9 m. amžiaus A. Zubrickas St. Catharinės slovakų salėje Vasario 16-sios minėjimo metu atlieka tautinius šokius. St. Cath. Standard nuotr.

st. catharines

RUOŠIAMOS JONINĖS

St. Catharinės skautų rėmėjų komitetas ir šiais metais tesia nusistovėjusią tradiciją, ruošdamas Jonines.

Joninės įvyks visiems žinomoje vietovėje, kurioje šitą renginį praeityje aplankė daug Amerikos ir Kanados lietuvių. Joninės šįmet įvyks birželio 24 d., o jų metu gros žinomas V. Babecko orkestras iš Hamiltono.

Smulkiau apie pačią programą bus pranešta vėliau, nes su atlikėjais dar tariamasi. Tačiau jau dabar galime pasakyti, kad programą atliks didelis meninis vienetas, kuris St. Catharinėje pasirodys pirmą kartą.

Joninių organizatoriai prašo tą dieną St. Catharinėje kitų renginių neruošti ir visiems dalyvauti Joninėse. Kaip paprastai, gautasis pelnas bus skirtas skautams — mūsų jaunimui, dėl kurio juk visi sielojamės.

Tolimesnės informacijas skelbsime mūsų spaudoje. Sekr.

PUKIAI PRAĖJO MINĖJIMAS

Kas metai vis geriau pasiseka suruošti Vasario 16 minėjimą, kad visi prisideda prie paruošimo vienokiu ar kitokiu būdu. Svarbiausia tuo, kad visi veža savo vaikus. Veža iš St. Catharinės, Niagara Falls, Port Colborne, Wellando, Bufalo ir Amerikos Niagara Falls. Tada ir patys tėvai atvažiuoja.

Ir šįmet Vasario 16-ji buvo bendro darbo vaisius. Galima čia būtų parašyti didžiausią straipsnį, bet, taupant vietą, galima tik prabėgom paminėti. Turėjom retai išpūdingą paskaitininką, Ročesterio u-to profesorių dr. A. Klimą, paskui puikiai išpildytą Nemuno ansamblio programą, visą eilę tautinių šokių ir dainų su jauna, talentinga Ramona. Ypač visus sužavėjo meistriškas scenos vaizdelis, su-

kurtas ir paruoštas Nemuno vadovės Stasės Zubrickienės. O kur visi kiti priedai?

Sekmadienį iškilmingos pamaldos su vėliavom gėlių padėjimu ant laisvės paminklo. Prie miesto rotušės lietuviška vėliava iškelta tris dienas. Didžiausiam vietos laikraštyje Standard buvo rašinys apie Vasario 16, graži nuotrauka. Taip pat Šetkaus ilgas rašinys šios šventės proga, sulaukęs gero atgarsio ir kanadiečiuose. Ir dar dvi radijo programos, neilgos ir nepergeriausiai paruoštos dėl laiko stokos, bet vistiek pakankamai šiam kraštui priminė, kad Vasario 16 yra pavergtos lietuvių tautos pati didžiausia šventė.

Buvo ir rezoliucija priimta ir dar Nemuno atskiras, stiprus pareiškimas, gražia lietuvių kalba paskaitytas vieno

nemuniečio.

O Antanas Švažas pajudėjo ir apie pustrėčio šimto dolerių atsirado Tautos fonde. Ko mums daugiau reikia? Kor.

hamilton

SAUKIAMAS SUSIRINKIMAS

KLB Hamiltono apyl. valdyba kovo 16 d., 7 val. vak., AV parapijos salėje kviečia apylinkės organizacijų pirmininkų ir apylinkės KLB krašto tarybos atstovų susirinkimą.

Dienotvarkėje: apylinkės v-bos pranešimas, organizacijų atstovų pranešimai, revizijos komisijos pranešimas ir naujai apylinkės v-bos rinkimų komisijos sudarymas.

Susirinkimas labai svarbus ir visų dalyvavimas būtinas.

KLB Hamiltono ap. v-ba

D. ir M. Chainauskų vadovaujamas Ontario Londono Baltijos ansamblis savo penkerių metų sukaktį atžymės koncertu, kuris įvyks balandžio 15 d. Centennial salėje, Londone. S. Kero nuotraukoje baltijiečiai repetuoja.

Hamiltono Širvintos tunto skautės ruošėsi Kūčių vakarienei.

nimas, paaugliai ir mažieji mokinukai — kiekvienas savaip, bet dariniai ir įtikinančiai pašoko ir parodė mūsų tautinių šokių stilių ir ritmą.

Po meninės dalies visus susirinkusius skaniai vaišino ir meiliai pataravo taip pat jaunimas — studentai ir moksleiviai. Taigi susidarė išpūdis, kad senimas svečiavosi pas jaunimą ir toji viešnagė buvo tokia miela ir maloni.

Senimas sudėjo aukų Tautos Fondui. Vienas plačiai žinomas tautietis, kuris prašė pavardės neskelbti, nepagailėjo 50 dolerių. Buvo keli, kurie paaukojo po 20 dolerių.

Mūsų trispalvė tautinė vėliava žaismingai plevesavo visą vasario 16 dieną Londono miesto rotušėje. L. E-tas

PASAKŲ VAKARAS

Vasario 5 d. Šiluvos Marijos parapijos salėje Vakarų Ontario universiteto lietuvių studentų klubas suruošė labai pasisekusį Pasakų vakarą. Orkestrui grojant linksmynosi svečiai iš arti ir

toli, užpildydami skonin-gai papuoštą salę ir ragaudami studentų keptus skanėstus.

Pirmą kartą Londone pasirodęs Delhio jaunimo ansamblis Palanga puikiai išpildė programos pagrindinę dalį, atlikdamas trejetą tautinių šokių ir padainuodamas. Šiai jaunai, daug žadančiai grupei vadovauja stud. Glen "Kęstutis" Lawson.

Londoniškių studentų kvartetas Rasa žavėjo vakaro dalyvius lakia ir meniškai perduota daina. Vakara pagyvino naujai susiformavusio studentų "kvarteto" Basa debiutinis pasirodymas, pilnas jaunatviškos drąsos ir humoro. Be to, susirinkusius linksmo labai vykusiai perduotais monologais svečias iš Toronto stud. Almis Kuolas. B.

GRĮŽO IŠ MEKSIKOS

Po dviejų savaitų atostogų Meksikoje Londonan grįžo Baltijos ansamblio tautinių šokių vadovai Danutė ir Miras Chainauskai. B.

LIETUVOS UNIVERSITETA I

Geras darbas paskaidrina sielą, ramina sąžinę, gerina savijautą ir taíso sveikatą. Laimingas tas, kuris galėdamas artimam duoti, teigiamai apsisprendžia ir duoda nedelsdamas. Kas greit padeda, tas dvigubai gelbsti. Geras darbas yra malonus ir naudingas abiem: davėjui ir gavėjui. Todėl, artėjant 50-ties metų sukakčiai nuo pirmojo, tikrai lietuviško, universiteto įsteigimo 1922 m. vasario 16 d. laisvoje Lietuvos valstybėje, KVIEČIAME TAMSTĄ MALONIAI PAREMTI išleidimą ilgus amžius išlikšančio ir vertės neprarandančio veikalo apie Lietuvos universitetus 1579-1944.

Užsakant knygą iš anksto, jos kaina tik 15 dol. Tai rimtas 900 psl. tomas. Prenumeratą siųskite adresu: Lietuvių Profesorių Draugija, c/o prof. St. DIRMANTAS, 6616 SO. WASHTE-NAW, CHICAGO, ILL. 60629.

HAMILTONO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS "TALKA"

830 Main Street East, tel. 544-7125

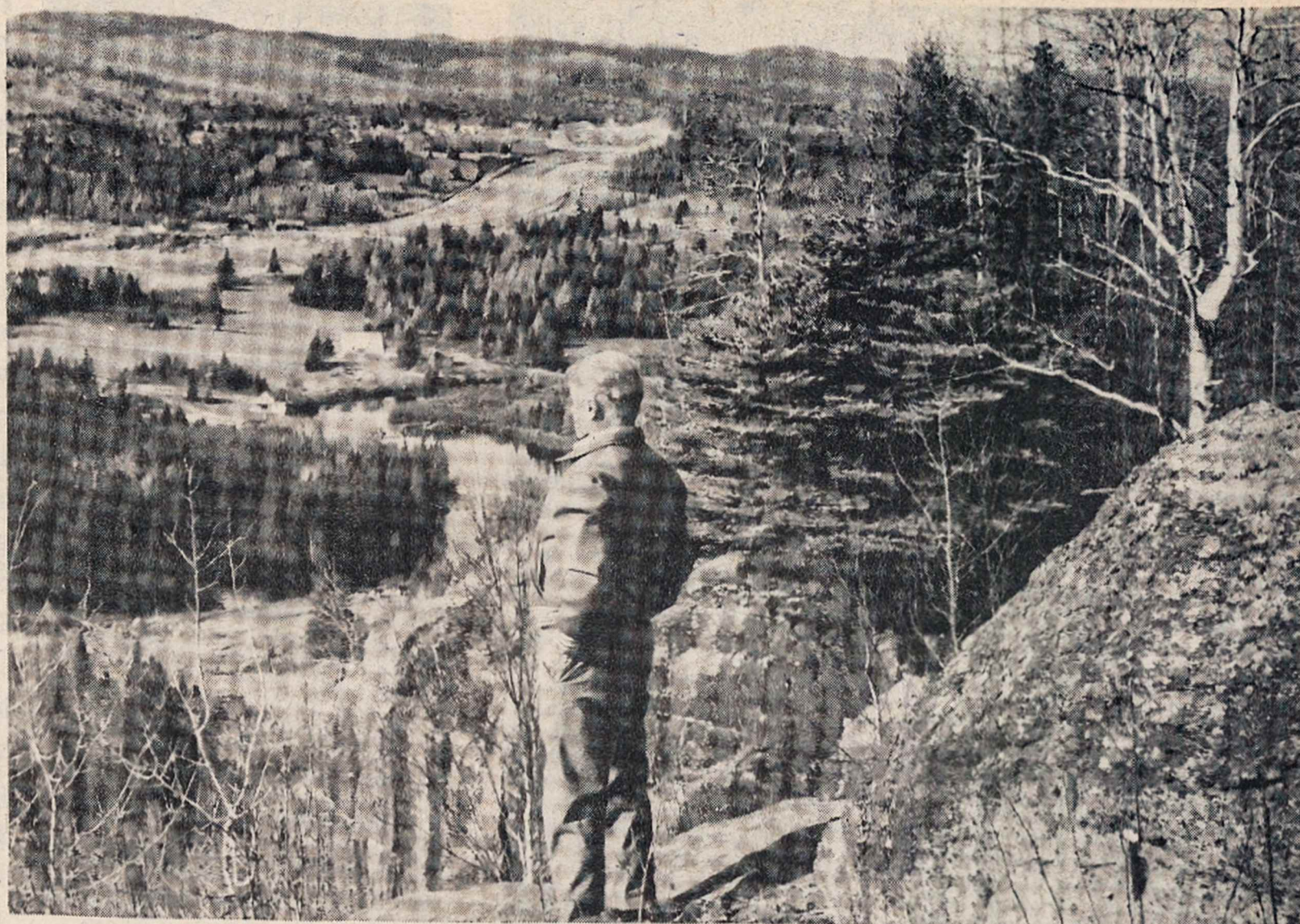
Darbo valandos:

pirmadieniais	10 — 5 v. p.p.
antradieniais	10 — 5 v. p.p.
trečiadieniais	10 — 5 v. p.p.
ketvirtadieniais	10 — 5 v. p.p.
penktadieniais	10 — 7 v. vak.
šeštadieniais	9 — 12 v. p.p.
Liepos ir rugpjūčio mėnesiais	
šeštadieniais "Talka" uždaryta.	

Nemokame už:

depozitus	5%
šėrus ir sutaupas	6%
už vieno metų terminuotus indėlius	6½%
ir virš \$10.0000 — 3 metams	7%
Duodame:	
asmenines paskolas iš	10%
nekiln. turto paskolas iš	8½%

Nemokama gyvybės ir asm. paskolų drauda. Nemokamas pilnas čekių patarnavimas. Pardudame "American Travelers" čekius. Užtikrintas indėlių saugumas. Kapitalas — virš \$2,800,000

Žvelgiant iš kalno netoli Ste. Agathe miestelio, kur lietuvių bendrovė kuria Chateau Bleu slidinėjimo ir pramogų centrą.

hamilton

LAIMĖS RATAS

Hamiltono lietuvių žūklautojų ir medžiotojų Giedraičio klubas šeštadienį, kovo 18 d., 7 val. vak., ruošia "Laimės ratą".

Vakaras, į kurį kviečiami nariai ir prijaunčiantieji, įvyks Grandhouse, James Street N., antrame aukšte.

KONKURSO LAIMĖTOJAI

KLB švietimo komisijos 1971 m. paskelbtame

žurnalų ir laikraščių skaitymo konkurse dalyvavo ir Hamiltono Valančiaus lituanistinės mokyklos mokiniai.

Vasario 18 d. komisija, kurią sudaro M. Kvedarionė, K. Mileris ir vedėjas J. Mikšys, peržiūrėjo visus patiektus darbus ir už geriausius paskyrė premijas: jaunesniųjų grupėje iki 7 skyr. imtinai laimėjo: I premiją — \$15 Ramūna Kvedaraitė, 6 sk., II premiją — \$10 Rima Lukavičiūtė, 6 sk., III premiją — \$5 Vida Valtekūnaitė, 6 sk.

Vyresniųjų grupėje (8-10 skyr.) I premija — \$25 dol. laimėjo Rūta Ona Šiūlytė, 7 sk., II

prem. — \$15 laimėjo Dalia Pajarskaitė, 10 sk., III prem. — \$10 laimėjo Ina Vainauskaitė, 9 sk.

Sveikinu laimėtojus, linkėdamas ir toliau skaityti visą lietuvišką spaudą ir turtinti savyje jos žodingumą.

KLB švietimo komisijai nuoširdi padėka už paskirtas premijas — \$60. J. Mikšys

PARAMA MOKYKLAI

Hamiltono kredito kooperatyvo Talkos valdyba iš metinio pelno Vysk. Valančiaus lituanistinei mokyklai paskyrė \$200. Vasario 19 d. visuotinas Talkos susirinkimas valdybos pelno paskirstymus patvirtino.

Tai dar vienas aiškus įrodymas lietuviško banko Talkos naudingumo. Jo nariai gauna už savo santaupas aukštesnius procentus, mažesniais procentais įvairias paskolas, o iš likusio pelno dar didelę paramą teikia mokykloms ir įvairioms organizacijoms, dirbančioms lietuvių išlaikymo bare.

Šia proga Talkos valdybai ir visiems susirinkimo dalyviams reiškiu širdingą padėką už didelę auką mokyklai ir linkiu, kad visi lietuviai savo santaupas laikytų savoje taupymo įstaigoje ir taipgi naudotųsi visomis duodamomis paskolomis.

J. Mikšys,
mok. vedėjas

VAIRŪS SIUNTINIAI IR DOVANOS

Lietuvą, Latviją, Estiją, Ukrainą, Sov. Sąjungą paprastu ir oro paštu.

Dovanos be maito: Motociklai, skalb. mašinos, televizijos priimtuvai, šaldytuvai ir t.t. Taip pat persiunčiame piniginius pažymėjimus (certificates), už kuriuos gavėjas gali pirkti prekių specialiose krautuvėse.

Norint pasiųsti automobilį, prašome pirma pasiteirauti, nes automobilių skaičius yra ribotas.

Siunčiame Jūsų sudarytus ir apdraustus įvairius siuntinius iki 19¾ svarų gryno svorio. Turime pardavimui įvairių medžiagų ir kitų prekių. Sąžiningai ir greitai patarnaujame.

DARBO VALANDOS: TREČIADIENIAIS — UŽDARYTA. Pirmadieniais, antradieniais, ketvirtadieniais ir penktadieniais — nuo 9 v. ryto iki 7 v. vakaro; šeštadieniais — nuo 9 v. ryto iki 5 v. vakaro.

LIETUVIŲ ĮSTAIGA

Baltic Exporting Co. 480 RONCESVALLES AVE., TORONTO 3, ONTARIO
Telefonas LE 1-3098 Savininkai A. ir S. KALUZA

Taupyk ir skolinkis

PIRMUTINIAME IR DIDŽIAUSIAME TORONTO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVE

PARAMA

MOKA

5½% už depozitus
6% už šėrus (numatoma)
6% už taupymo s-tas
6¼% už 1 m. term. dep.
6½% už 2 m. term. dep.

IMA

8% už asm. paskolas
8¼% už mortgičius

Kapitalas virš keturių milijonų dolerių

ASMENINES PASKOLAS duodame iki \$5.000 ir MORTGIČIUS pagal valdžios nustatytą normą — 66% įkainoto turto. VISŲ NARIŲ GYVYBĖ apdrausta santaupų dydyje, bet ne daugiau \$2.000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki \$5.000.

KASOS VALANDOS: kasdien nuo 10 val. iki 3 val. p. p., išskyrus sekmadienius. Pirmadienį ir penktadienį vakarais nuo 4 val. 30 min. iki 8 val. 30 min. Šeštadieniais nuo 9 val. iki 1 val. p. p. (liepos ir rugpjūčio mėn. šeštadieniais uždaryta)

BŪSTLINĖ: Lietuvių Namai — 1129 Dundas Street West, Toronto 3, Ontario. Telefonas LE 2-8723

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ 1972 METAIS

US\$ 530

PRADEDANT NUO

Išvykimo datos: gegužės 18, 30, birželio 20, 29, liepos 13, 27, rugpjūčio 10, 24, rugsėjo 7 d.

Lankoma Maskva, Vilnius, Druskininkai ir Kaunas.

REGISTRUOKITĖS DABAR!

Parūpiname dokumentus Jūsų giminėms iškviesti iš Lietuvos. Siunčiame siuntinius ir automobilius į Lietuvą.

Anglų kalba rašykite:

ADRIA TRAVEL SERVICE

4159 ST. LAWRENCE BLVD.
MONTREAL 131, QUE. - CANADA
TEL.: 844-5292 844-5662

SPORTO IR POILSIO CENTRAS

Lietuvių valdoma bendrovė Terra Development Corporation 55 mylių atstume nuo Montrelio, netoli Ste. Agathe miestelio įsigijo 800 akrų žemės, kuriame kuriamas naujas turistinis centras.

Sporto ir poilsio centrą operuos Centre de ski et de recreation Chateau Bleu Inc. bendrovė, kuriai vadovauja Pranas Juodkojis. Jis pareiškė, kad centrui išvystyti iš viso reikės 300.000 dol. kapitalo. Esą svarbu centrą ir jo vadovybę išlaikyti lietuvių rankose, nes bendrovė iš tiesų būsianti pelninga, o ateityje iš metinio pelno juk galima bus paveikiai paremti ir lietuvių kultūrinę veiklą.

Per žemę teka žuvinga Nord upė, numatyta užtvėnkinti dirbtinį ežerėlį. Bus pastatytas motelis su restoranu ir valgykla, bus nuomuojami nameliai su židiniais poilsiautomams. Numatytas atskiras pastatas, kuriame jaunimas galės pernaktuoti už 2 dol. dienai. Esantis kalnas labai tinkamas slidinėjimui. Numatyta pastatyti tris liftus, slidinėtojams į kalną užkelti. Vienas jų veiks ir vasarą. Be to, centro teritorijoje bus ir apie 100 privačių sklypų.

Statybos prasidės šią vasarą.

LOTERIJOS AUKOTOJAI

NL spaudos baltiaus loterija šįmet buvo ypač sėkminga ir turtinga laimėjimais. Tai loterijos vedėjos Danutės Staškevičienės, jos šeimos narių ir eilės talkininkų bei aukotojų pastangų vaisius.

Laimėjimus ir aukas loterijai rinko ir ją organizuoti padėjo R. Brikenė, E. Dalmontas, V. Dikaitienė, M. Žižienė, Z. Urbonienė, M. Girduvienė, V. Drešeris, V. Buzienė, J. Mickienė. Piniginėmis aukomis

loterijai parėmė O. Lukauskienė \$2, R. Otto \$2, I. Lukoševičienė \$5, V. Kačergius \$3, S. Morkūnas \$2, V. Skaisgiris \$2, J. Išganaitis \$2, J. Lukoševičius \$5, K. Toliušis \$5, V. Kasperavičius \$5, B. Bijūnas \$1, A. Rusinas \$2, B. Filipavičienė \$5, A. Jonelis \$2, A. Ūsienė \$2, J. Zabielenė \$1, P. Vapšys \$1, J. Šveikauskas \$2, K. Zabiela \$2, S. Pusauskienė \$1, G. Sibitienė \$2, A. Blauzdžiūnas \$3, A. Mecelis \$2, A. Ptašinskas \$2, A. Viskantas \$2, A. Čepulis \$2, J. Burba \$2, R. Vabolis \$2, G. Lukošūnienė \$5, V. Markauskas \$2, J. Gudžiūnas \$2, J. Skučas \$2, A. D. \$2, P. Rudinskas \$2, J. Kibirkštis \$2, Jurkus \$2, L. Grigelis \$2, R. Verbyla \$1, K. Stirbys \$1, J. Dalmontas \$2, E. Dainius \$2, J. Ladyga \$2, P. Gaputis \$1, Zizas \$1, V. Šipelis \$1, G. Kudžmienė \$2, J. Valiulis \$2, M. Danisevičius \$1, B. Katilius \$2, Bernotas \$1, V. Žižys \$5, I. Gorys \$1, E. Frankas \$1, A. J. Gečius \$1, Jonas Mališka \$15, A. D. Lukoševičiai \$2, Z. Valinskas \$1, M. L. Papaurėliai \$1, M. Latvaitis \$1, J. A. \$1, M. Petrauskis \$1, M. \$2, St. Umbrasas \$1, Šukienė \$5, Ald, Jaugelienė \$10, M. Arlauskaitė \$2, E. Barisa \$5, E. Vaičekauskas \$3, A. B. Augaičiai \$2.

Ypač daug vertingų daiktų buvo suaukota NL spaudos baltiaus loterijai. Visas dovanas aprašyti ir apibudinti būtų paprasčiausiai neįmanoma. Tepaminėsime pačias vertingiausias, kurių vertė jau siekia triženklis skaičius. Tai R. Bukausko, V. Remelkos, V. Lapinienės paveikslai, Pr. Baltuonio medžio drožinys. O ir L. Gureckai paaukojo moterišką rankinį laikrodį. Visą eilę labai vertingų dovanų paaukojo verslininkų Bulko šeima. O M. Leknickienė loterijai paskyrė kiekvienam lietuviui labai vertingą dovaną — iš Lietuvos atsiųstą tautinę lininę staltiesę.

Vertingias dovanas loterijai paskyrė L. Ladygienė, V. Jakonis, E. Intas, A. Vaupšas, J. Adomonis, J. Mališka, R. Brikenė, H. Nagys, G. Gedvilienė, M. Čapkauskas, B. Malaiškie-nė, J. Krahule, A. Ališauskas, E. Barysienė, T. Čipkienė, J. Žitkienė, J. Adomaitytė, S. Skučienė, J. S. Laimikiai, P. Bunys, Smitienė, Br. Bunienė, O. Blauzdžiūnienė, A. Mylė, O. Lapėnaitienė, J. Aneliūnienė, P. Dikaitis, P. P. Baršauskai, R. Pocauskienė, B. Staškevičius, J. Andrijauskienė, E. Mačionienė, S. Rimkuvienė, J. M. Adomaičiai, O. Šeidenė, V. Piečaitis, Žiurkevičiai, E. V. Kerbeliai, J. Biliūnienė, A. Danaitis, Kalpokienė, Lietuvninkai, K. Mickus, R. Kalvaitytė, L. Balaišis, Z. Lapinas, P. Povilaitis, M. Ruzgas, V. J. Pileckai, I. Pileckaitė, R. O. Barisai, I. Drešerienė, P. Drešeris, B. D. Rupšiai, V. Gečas, N. A. Gudai, J. Šulmistras, P. Juodkojis, M. Šulmistras, O. Šulmistrinė, B. Jaunius, Jauniūtė, Adomaitytė, V. Markauskas, P. Žukauskas, Tonio Laurinaičio foto studija, M. Malcienė, J. Piečaitis, "Krivulė", V. Lukauskai, V. Vasiliauskas, M. Girduvienė, Vieračiai, V. Žemaitaitis, Adam's restoranas, A. Urbonas, H. Lymantienė.

se.

Sąrašuose kai kurios pavardės įrašytos neįskaitomai. Tokiais atvejais tegalėjome įrašyti inicialus.

Visiems talkininkams ir aukotojams — nuoširdus ačiū.

KONCERTUOS BALTIMORĖJE

Montrealio Aušros Vartų vyrų oktetas ir solistė G. Čapkauskienė programą atliks balandžio 8 d. Baltimorėje, JAV, LB ruošiamame koncerte.

G. Čapkauskienė taip pat dainuos Toronto lietuvių Šv. Jono Krikštytojo parapijos baliuje, kuris įvyks balandžio mėn.

Jetté & Frères

VISKAS - MODERNIEMS NAMAMS

Visi kiti vandentiekio ir šildymo taisymai ir nauji įrenginiai. Gazinių priemonių pardavimas ir įrengimas. Atstovaujame Hydro-Quebec išnuomavimui karšto vandens tiekimą. Veltui įkainavimas.

Jetté & Frère Ltée
Plumbing & Heating kontraktorius.
140-2e AVENUE - 366-0330

LaSalle
AUTOMOBILE INC.
366-7818

PARDAVIMAS
Imperial - Chrysler - Dodge - Charger
Coronet - Challenger - Swinger - Demon
Camions DODGE Trucks
7635 BOUL. LASALLE - LASALLE, QUE.
Mechanizuotomis priemonėmis įvairius ratų ir kitų dalių reguliavimas. Išorės taisymas ir dažymas. Kreiptis: De La Verendrye Blvd.
Tel. 365-3364

LAURENT DAIGNEAULT
Président

ISIDĖMĖTINAS IŠRADIMAS

Geriausia Amerikoje ir Europoje "JIB Haarplege-Lotion" preparatas sulaukia plaukų slinkimą, naikina pleiskanas, pašalina niežėjimą, plaukų skilimą, stiprina plaukų šaknis, padeda atgauti natūralią plaukų spalvą. JIB vartodami nebūsite nei žili, nei pliki 100%. Įrašyti vaistinių RED BLUE knygoje. JIB Medicine Lij. 8 uncijos 16 savaičių \$6.00. Pinigus siųsti mūsų atstovybei: 2498 Dougall Rd., Windsor 12, Ontario, Canada arba J. I. B. Laboratory 1437 So. 49th. Ave., Cicero, Illinois 60650, U. S. A.

LaSalle Auto Specialist Reg'd.
7725 George Street
LaSalle, Que.
TEL: 366-0500, 366-4203

- Taisymas ir dažymas automobilių
- Pardavimas ir taisymas Chaparral firmos snowmobile ir Moto firmos snowblower

Sav. G. Desrochers

JUOZAS GRAŽYS
KAILIŲ SIUVĖJAS

- Siuvu ir parduodu
- Taisau ir remeliuoju
- Vasaros laike saugojimas (Storage)

6396 Bannantyne Ave. Verdun, Montreal. Tel. 767-6183

W. Lapenat
GENERAL CONSTRUCTION REG'D.
89 Orchard Street, LaSalle, P.Q. Tel. 366-6237
[vairi industrinė, komercinė ir rezidencinė statyba. Duodame [vairius patarimus, [kainavimus, be jokio atlyginimo. Darbas atliekamas sąžiningai ir prieinama kaina.]

TEXACO
MIKE'S TEXACO SERVICE STATION
(M. RUTKAUSKAS)
POINTE CLAIRE, P.Q.
601 St. Jean Road.
Tel. 695-3883

- Atsitiktiniai ir kapitaliniai automobilių remontai
- Degalai, tepalai, padangos ir kt.
- Kiekvienas klientas gali laimėti "Snow-blower"
- Parduodamos "Scorpion" firmos motorinės rogės
- Lengvai pasiekama greitkelio Nr. 40.

TAURO JAUNIAI

Tauro jaunieji vasario 11 d. prieš St. Bruno krepšinio komandą laimėjo 79:29 santykiu.

Žaidė ir taškus pelnė Š. Norvaiša 16, G. Nagys 4, G. Bunys 33, R. Ališauskas 2, L. Intas 14, S. Brikis, H. Moore 10. Gynyboje geriausiai žaidė Š. Norvaiša ir S. Brikis. Puolime – G. Bunys.

VAIDINIMAS PERKELTAS

Montrealio šaulių kuopos vaidinimas "Partizanų motina" negalėjo įvykti Vytauto klube dėl sniego audros.

Vaidinimas įvyks Vytauto klube kovo 25 d., 7 val. vak.

SUSIPAŽINIMO VAKARAS

Kovo 11 d. DLK Vytauto klube ruošiamas susipažinimo vakaras, kuriame dalyvauti pasižadėjo ir kitataučiai.

Vakaras žada būti įdomus, su geru orkestru ir vakariene.

— DLK Vytauto klubo šėrininkų susirinkimas įvyks kovo 5 d., 2 val.

AKADEMINIAME SAMBŪRYJE

Vasario 25 d. įvyksime Montrealio lietuvių Akademinio sambūrio susirinkime A. ir D. Lukoševičių namuose Verdune, palyginti, gausiai susirinkę sambūriečiai apsvarstė visuomeninės ir kultūrinės sambūrio veiklos gaires, susidomėję išklause sambūrietės Ilonos Gražytės pasakaitos apie moterų išlaisvinimo sąjūdį ir vakarą baigė tradiciniu pobuviu.

Sambūrio pirmininkas Vincas Piečaitis nurodė, kaip praeitame susirinkime išrinktoji valdyba pasiskirstė pareigomis. Kaip NL jau buvo skelbta, ateinančiųjų dviejų metų Akademinio sambūrio valdybą sudaro pirm. Vincas Piečaitis, sekr.

Marytė Žižienė, išd. A. Bulota, kultūriniam reikalams Henrikas Nagys, renginiams E. Verbylienė ir ūkio reikalams E. Dainius.

Svarstymuose pagrindinis dėmesys buvo skirtas šimmet sambūrio skiriamai Vinco Krėvės literatūros premijai ir finansų klausimams.

Apie Krėvės premiją ir sudaromą veiklų vertinimo komisiją pranešė H. Nagys. V. Piečaitis iškėlė įvairius pasiūlymus, kaip suorganizuoti sambūrio veiklai reikalingas lėšas, kurių ypač šimmet reikia nemažai, nes juk skiriama Krėvės premija. Pirmininkas priminė, kad sambūriui iš tiesų netiktų finansinės paramos premijai skirti prašyti kitų lietuviškų institucijų, pvz., Bendruomenės

arba lietuviško bankelio. Sambūryje yra susisipietusi finansiškai bene pažėgiausia Montrealio lietuvių grupė, sambūriečių pajamos juk gerokai viršija daugumos lietuvių uždarbių, o todėl sambūriečiai be didelių pastangų gali ir patys savo jėgomis Akademinio sambūrio uždavinius finansuoti. Susirinkusieji tokiai pažiūrai pritarė ir nubalsavo 150% pakelti nario mokestį bei sutiko su kitomis priemonėmis, kuriomis valdyba organizuos reikalingas lėšas.

Ilona Gražytė pristatė dabar Vakarų pasaulyje išgarsėjusį moterų išlaisvinimo sąjūdį, temą išryškino gyvais pavyzdžiais ir statistikos duomenimis. O iškilusios diskusijos ir pokalbiai ta tema nenutrūko nė pobuvio metu.

Linksmas buvo NL spaudos baliuje. Alg. Adomonio nuotraukoje iš kairės: K. Mickus, J. Mickienė, V. Biliūnienė, J. Biliūnas, H. Adomonis ir O. Adomonienė.

ADVOKATAS J.P. MILLER, B.A., B.C.L.

168 Notre Dame Street E. Suite 205.
Tel: 866-2063; 866-2064.

NOTARAS J. BERNOTAS, B.A., B.C.L.

5 Place Ville Marie IBM Building
Suite 417, Montreal, Que.
Tel. 871-1430

ADVOKATAS R.J. Išganaitis, BA, BCL

BIEGA, BEAUREGARD, VALADE & IŠGANAITIS
INSURANCE EXCHANGE BUILDING
276 ST. JAMES ST. WEST - SUITE 525 MONTREAL 126.
Tel: 842-1126, namų 674-7038

ADVOKATAS B.K. Schneider, BA, BCL

DORCHESTER TOWERS
555 DORCHESTER BLVD. W
SUITE 1616
PHONE 871-1224
RES. 486-3361
MONTREAL 128, QUE.

Dr. V. Giriunienė

Dantų gydytoja
5330 L'Assomption Blvd.
MONTREAL,
TEL. 255-3535

Dr. A.O. Jaugelienė

Dantų gydytoja
1410 Guy St. pirmas aukštas, 11-12 kambarys
Tel: 932-6662; namų 737-9681.

Dr. J. Mališka

Dantų gydytojas
1440 St. CATHERINE Street W., Room 600
Tel: 866-8235, namų 488-8528.

Dr. A.S. Popieraitis

B.A., M.D., C.M., M.Sc., L.M.C.C., F.R.C.S.(c).
Medical Arts Building,
1538 Sherbrook St. West, Tel. 931-3275
Suite 215, Montreal 109, Que.

Mielam dailininkui VYTUI REMEIKAI mirus,
žmoną, motiną, seseris ir visas gimines
skausmo valandoje užjaučiame ir
kartu liūdime

Leonas ir Dana Barauskai

Kolegai VYTAUTUI REMEIKAI mirus,
Velionio našlę, motiną, seseris ir
artimuosius giliai užjaučiame
Aldona ir Telesforas
Valiai

A + A

VLADUI VANAGUI mirus, jo žmonai Elenutei
ir giminėms reiškiame gilią užuojautą ir
drauge liūdime
Julė ir Antanas Vitkauskai

Neeiliniam lietuviškos dainos mylėtoji,
nuolatiniam choristui

VLADUI VANAGUI
mirus, jo žmonai Elenai ir giminėms reiškiame
gilią užuojautą ir kartu liūdime
Šv. Kazimiero parapijos choristai,
choristės ir chorvedė E. Petrauskaitė

Mielam mūsų draugui VLADUI VANAGUI mirus,
jo žmonai Elenai ir visiems artimiesiems
reiškiame nuoširdžią užuojautą

Marija ir Stasys Morkūnai

LITO SUSIRINKIMAS

Lito metinis susirinkimas įvyks kovo 18 d., šeštadienį, 4 val. p. p., Šv. Kazimiero parapijos salėje įprasta darbų tvarka. Bus renkamas vienas narys į valdybą, vienas į kredito komisiją ir vienas į revizijos komisiją.

Litas praeitus metus užbaigė su rekordiniu \$15.199 pelnu. Metinė apyskaita kartu su kvietimu į susirinkimą ir kandidatams išstatyti formomis nariams išsiuntinėjami paštu šią savaitę. Lito valdyboje trijų metų kadenciją užbaigė P. Styra, kredito komisijoje — V. Piečaitis ir revizijos komisijoje — B. Niedvaras.

Lito palūkanos už nekiln. turto rezidencines paskolas paskutiniame valdybos posėdyje buvo sumažintos iš 8,75% į 8,5% įskaitant gyvybės apdraufios premiją iki \$10.000 paskolos sumos.

Pr. R.

PADĖKA

Visiems, kuo nors prisidėjusiems prie sėkmingai ir gražiai pasisekusio jaunųjų talentų vakaro, dėkojame:

Operos solistei p. E. Kardelienei ir jos mokiniam J. Adamonytei, J. Skardžiui, V. ir K. Gudaitėms.

Gintaro ansamblio vadovams Z. ir R. Lapinams, ir kanklininkėms

A. ir K. Kličiūtėms, A. ir R. Lapinaitėms, K. Niedvaraitėi ir D. Piečaitytei. Taip pat Iz. ir J. Adamonytėms, D. Ladogaitei, V. Morkūnaitėi, A. Mickui ir P. Lapėnaičiui.

Visoms šeiminkėms, valgių nešiotojams, dirbusiems prie loterijos ir kitur: M. Kasperavičienei, O. Lapėnaitienei, M. Šiaučiulienei, R. Žiukienei, A. Sutkaitienei, L. Jurjonienei, A. Urbanavičienei, G. ir V. Urbanavičiūtėms, Ir. Valentaitei, A. Simpson, J. Castlli, L. Urbanavičiūtei-Pelletier, p. Krasowskienei, O. Mylienei, B. ir V. Kirstukams, P. Pakuliui, St. Pocauskui, P. Rzevuckui, A. Žiukui, K. Kiaušui, J. Dalmantui, A. Mylei, J. Urbanavičiui, J. Krasowskui ir P. Adamoniui. Taip pat ir visoms loterijos bilietų platintojoms.

J. Šiaučiulis,
Nidos klubo v-bos vardu

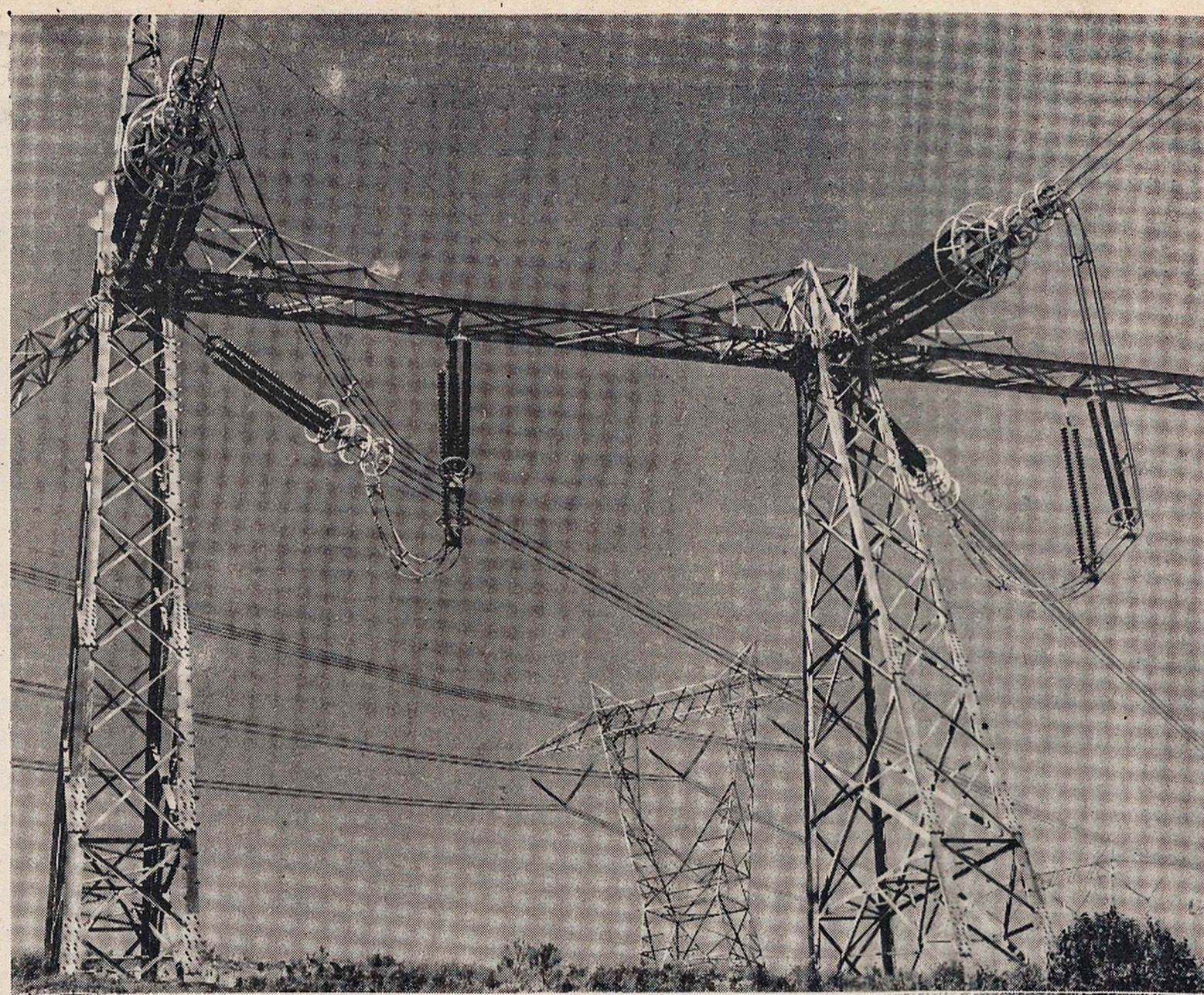
ŠAUKIAMAS SUSIRINKIMAS

LK Mindaugo šaulių kuopos visuotinis metinis susirinkimas šaukiamas kovo 15 d., 12 val., Aušros Vartų par. salėje. Nariams dalyvavimas būtinas.

Kuopos valdyba

VALDYBOS NARIAI

NL spaudos bendrovės valdybos narių adresai yra tokie:

Vandens šaltiniai, kuriais Kvebeke varomos hidraulinės elektros jėgainės, yra toli nuo srovės sunaudojimo centrų — pramonės ir didžiųjų miestų. Todėl elektros srovės transportas sudaro rimtą problemą. Hydro-Quebec bendrovė pirmoji pasaulyje panaudojo 735 kV laidus. Tyrinėjamos galimybės ateityje naudoti 1500 kV laidus.

S. Jaugelis, 1694
Laird Blvd., Montreal
304, Que.

A. Mylė, 105 Monette
Str., LaSalle 650, Que.

J. Norvaiša - Girinis,
11 Apple Hill Rd., Baye
de Urfe, Que.

P. Paukštaitis, 8995
Godbout Str., LaSalle,
Que.

P. A. Povilaitis, 292
Lockhart Ave., Mont-
real 304, Que.

J. Šiaučiulis, 6896
Mazarin Str., Montreal
206, Que.

V. Žižys, 8607 David
Boyer, LaSalle, Que.

NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS SPAUDOS BENDROVĖS VISUOTINAS AKCININKŲ SUSIRINKIMAS

Nepriklausomos Lietuvos spaudos bendrovės visuotinis akcininkų-šėrininkų susirinkimas šaukiamas 1972 m. kovo 19 d., 2 val. p. p., Aušros Vartų parapijos salėje, 1465 De Seve Street, Montreal 205, Quebec.

Dienotvarkė:

1. Susirinkimo atidarymas
2. Prezidiumo rinkimas
3. Mandatų komisijos rinkimas
4. Praėjusio susirinkimo protokolo skaitymas
5. Valdybos narių pranešimai
6. Revizijos komisijos pranešimas
7. Diskusijos dėl pranešimų
8. Bendrovės įstatų pakeitimo tvirtinimas
9. Valdybos ir revizijos komisijos rinkimai
10. Einamieji reikalai
11. Susirinkimo uždarymas

Visi akcininkai kviečiami dalyvauti. Susirinkime dalyvauti negalintieji akcininkai prašomi pasiųsti įgaliojimą kitam akcininkui, kuris susirinkime dalyvaus. Įgaliojimai, pasiųsti Nepriklausomai Lietuvai, 7722 George Street, La Salle 690, Quebec, bus persiųsti tiems asmenims, kurių pavardės bus įrašytos įgaliojime.

Valdyba

ĮGALIOJIMAS

Aš,

gyvenantis

šiuo įgaliojimu

mane atstovauti Nepriklausomos Lietuvos spaudos bendrovės 1972 m. akcininkų susirinkime,

Turiu..... akcijas-šėrus.

Data: Parašas:

Mokytoja J. Baltuonienė vaikus veda pas Kalėdų senelį Montrealio lituanistinės mokyklos eglutės renginio metu.

DEVINTOJI KRĖVĖS LITERATŪROS PREMIJA

Montrealio lietuvių Akademiniis sambūris ši-
met skiria devintąją Vin-
co Krėvės literatūros
premią.

Apie 40 aktyvių narių
apjungiantis Sambūris
Krėvės premija jau atžy-
mėjo Joną Aistį, Joną
Meką, Marių Katiliškį,
Algimantą Mackų, Vincą
Ramoną, Kostą Ostraus-
ką, Antaną Vaičiulaitį ir
Kazimierą Barėną.

Šiomet Vinco Krėvės
500 dol. vertės premija
bus skiriama už 1970 ar-
ba 1971 metais bet kur
laisvajame pasaulyje iš-
leista grožinės lietuvių
literatūros veikalą, kuris
dar nėra gavęs jokios
premijs. Netrukus bus
paskelbta penkių asmenų
jury komisija.

Liedėjai ir autoriai
prašomi nedelsiant at-
siųsti bent podu egzemp-
lioriu 1970 ir 1971 metais
išleistų knygų. Neatsiūs-
tos knygos negalės būti
svarstomos.

Knygas prašome siųsti
Akademiniio sambūrio
pirmininkui Vincui Pie-
čičiui, 585 Gerald Ave.,
LaSalle 690, Quebec,
Canada.

R. M. RILKE LIETUVIŠKAI

Šiomet numatoma iš-
leisti R. M. Rilkes "Sak-
mė apie korneto Kristupo
Rilkes meilę ir mirtį".
Knygą lietuvių kalbon iš-
vertė poetas Henrikas
Nagys, o medžio raiži-
nius jai sukūrė dailininkas
Telesforas Valius.

Ši Rainer Maria Rilkes
poetinės poezijos knyga
yra išversta į daugelį
pasaulio kalbų ir susi-
laukė milijoninių tiražų.
Rilkė šią sakmę sukūrė
1899 m., vėliau, 1904 ir
1906 m., ją perredaga-
vo.

FOTOGRAFUOJAMA SPAUDA

Kent State universite-
te, kur liepos 4-8 d.
ruošiamos II pasaulio
lietuvių jaunimo studijų
dienos, šiomis dienomis
pradėta fotografuoti lie-
tuvišką spaudą.

Laikraščių puslapiai
yra nufotografuojami ant
specialios miniatūrinės

juostos. Procesas vadi-
namas "microfilming".
Tokiu būdu lietuviška
spauda bus išsaugota il-
gam laikui.

Nuo šių metų pavasa-
rio, KSU bus pradėtas
nuolatinis lietuvių kalbos
kursų dėstymas. Šiuo
metu bandoma sukelti
\$500, kurie įgalins šį
darbą pradėti. Tolimes-
nės lietuvių kalbos dės-
tymo išlaidos bus paden-
giamos paties universi-
teto.

Lietuviškais reikalais
KSU ypatingai daug rūpi-
nasi geografijos departa-
mento galva prof. Hod-
gkins, John Cadzow ir
Augustinas Idzelis.

SUSIDOMĖJO IŠRADIMAIS

Įvairiomis kalbomis
Italijoje leidžiamas, Eu-
ropos Bendruomenei
skirtas žurnalas "Paral-
lelo 38" susidomėjo
montrealiečio Jono La-
dygos įvairiais išradi-
mais.

Žurnalo leidėjas, Itali-
jos parlamento narys G.
Reale į Jono Ladygos iš-
radimus dėmesį atkrei-
pė, pastebėjęs italų kal-
ba leidžiamo Elta-Press
biuletenio pranešimą. G.
Reale kreipėsi į biulete-
nio redaktorių prel. V.
Mincevičių, prašydamas
žurnalui parūpinti pla-
tesnį reportažą su nuot-
raukomis apie Jono La-
dygos išradimus, ypač
didelį susidomėjimą ro-
dydamas išradimu, kurio
pagalba žmogus gali vai-

kščioti vandens paviršiu-
mi.

Praeitaisiais metais
Jono Ladygos įvairius iš-
radimus plačiai visuo-
menei pristatė Montrea-
lio prancūziškoji televi-
zijos stotis savo progra-
moje. Apie tai buvo ra-
šyta NL, žinią pakartojo
kiti lietuvių leidiniai.

NOREIKA VOKIETIJOJE

Virgilijus Noreika
gruodžio mėn. vidury
gastrolavo Rytų Vokietii-
joje. Jis dainavo opero-
se: "Rigoletto", "Tosca"
ir "Madame Butterfly" ir
surengė solo koncertą
Rytų Berlyno valstybinė-
je operoje. Programoje
buvo rusų, Vakarų Euro-
pos ir lietuvių kompozi-
torių kūriniai.

LIETUVIAI RUSŲ FILME

Sovietų Mosfilmo kino
studija gamina filmą apie
1967 m. įvykusį Venecu-
elos komunistų pabėgimą
iš kalėjimo. Filmą reži-
suoja Vytautas Žalakevi-
čius, kuris kartu su V.
Ježovu parašė ir filmo
scenarijų. Filme daly-
vauja apie 100 aktorių,
jų tarpe trys lietuviai —
R. Adomaitis, B. Bab-
kauskas ir J. Budraitis.
Kai kurios filmo scenos
buvusios filmuojamos
Čilėje.

Gabus režisierius Vy-
tautas Žalakevičius yra
baigęs Maskvos kinoma-
tografijos institutą. Jis
ypač pagarsėjo užsienių
lietuvių tarpe savo filmu
"Niekas nenorėjo mirti",
kuriame maždaug nuoty-

1972 METŲ NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS SPAUDOS BALIAUS GRA-
ŽUOLĖ DAINA KERBEYTĖ SU TROFĖJUMI. Tonys Studio

kinio kaubojiško filmo
priemonėmis prpagan-
diškai tendencingai pa-
vaizdavo partizanines
kovas Lietuvos kaime po
antrojo pas. karo.

Kiek žinoma, dabar jo
režisuojamas filmas yra
pirmasis rusų studijoje
ir rusų kalba sukamas
filmas.

— A. Žmuidzinavičiaus
velnių kolekcija yra at-
kreipusi ir užsienio dė-
mesį. R. Vokietijos sa-

vaitraštis Wochenpost
apie dail. Žmuidzinavi-
čiaus surinktus medžio
drožinius išspausdino
straipsnį, kurį pavadino
"Žmogus, kuris rinko
velnius".

— Aktoriui Antanui
Mackevičiui nesenai su-
kako 70 m. amžiaus. Jis
jau 50 metų dirba Kauno
dramos teatre. Mackevi-
čius yra dirbęs ir reži-
sūroje bei vaidinęs ke-
liuose filmuose.

LITAS

Montrealio Lietuvių Kredito Unija

1465 DE SEVE STREET, MONTREAL 205, QUE.
Telefonas: 766 5827

MOKA UŽ:

Einamasis s-tas	5.0%
Taupomasis s-tas	6.0%
Term. ind. 1 metams	6.25%
Term. ind. 2 metams	6.5%
Term. ind. 3 metams	6.75%

DUODA PASKOLAS:

Asmenines	8.5%
Nekiln. turto	8.5%
Čekių kredito	9.0%
Investacines	nuo 9% iki 12%

Duoda nemokamą gyvybės apdraudą iki \$2,000 už taup. s-tos sumas.
Nemok. gyvybės apdr. iki \$10,000 už paskolos sumą.

Kasos valandos: 1465 De Seve St., sekmadieniais nuo 10.30 iki 12.30
v., darbo dienomis — nuo 10 iki 3 val. kasdien, išskiriant šeštadi-
nius; vakarais — trečiadieniais ir penktadieniais nuo 7 iki 9 valandos.
3907 Rosemount Blvd., tel. 722-3545: dieną — penktadieniais nuo
1 iki 6 v. ir vakarais — pirm., trečiad. ir penktad. nuo 7 iki 9 v.
Sekmadieniais nedirbama vasarą nuo birželio mėnesio 15 dienos
iki rugsėjo mėnesio 15 dienos ir per visus ilguosius savaitgalius.

Žemiausios kainos!

MONTREAL ENTERPRISES Reg'd.

DRAUDIMO AGENTŪRA

6695 — 35th Avenue, Montreal 409

TEL. 727-3120 Namų 376-3781

Albertas NORKELIŪNAS, B.A. C.S.C., I.B.

Agentūrą veikia nuo 1945 m.

Komercinio, privataus turto, automobilių,
atsakomybės, gyvybės draudimas

TEL. BUS.: 722-3545
RES.: 256-5355

PETRAS ADAMONIS

C. I. B.

GAISRAS - AUTOMOBILIAI - ATSAKOMYBĖ IR GYVYBĖ

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.
3907A ROSEMONT BLVD., MONTREAL, QUE.